

INSTITUTI I FOLKLORIT

398

RAPSODË POPULLORE
SOKOL ARIFI

TIRANË, 1966

398
R22

INSTITUTI I FOLKLORIT

RAPSODË POPULLORË
SOKOL ARIFI

BIBLIOTEKA E SHKENCËVE
DHE HISTORIS

~~38200~~
39216

TIRANË 1966

Redaktorë:
Zihni Sako, Qemal Haxhihasani, Arsen Mustaqi

Tirazhi: 2000 kopje formati: 78x100/32 Stash: 2204-65
Shtypur në N.I.S.H. Shtypshkronjave «MIHAL DURI» — Tiranë

SOKOL ARIFI

SOKOL ARIFI

Sokol Arifi lindi në vitin 1927, në katundin Markaj të rrethit të Tropojës. Megjithëse në moshë të re është mjaft i formuar si këngëtar popullor. Ai është rritur në ambientin epik të folklorit tradicional të krahinave të Veriut, në frymën e të bëmeve të kreshnikëve të Jutbinës dhe të heroizmave, që treguan të parët tonë në luftrat për mbrojtjen e vendit dhe çlirimin kombëtar. Sokoli di me mijra vargje prej këtyre këngëve, të cilat i pat përvehtësuar që në fëmëni, si në familje dhe në rrethin e tij shoqëror. Babai i Sokolit ka qënë i njohur në krahinën e Krasniqes si mjeshtër në të rënit e fyellit. Disa melodi të tij kanë qënë inçizuar në pllaka gramafoni para çlirimit. Jeta baritore e moshës së rinisë la mbresa të thella në shpirtin e rapsodit. Gjatë kësaj kohe, ai pati rast të ushqehet me bukuritë magjepse të Alpeve tona të Veriut dhe të Valbonës së kristaltë, të jetojë zakonet tradicionale të krahinës së vet. Në kushtet e prapambetjes së vëndit, nuk mundi të marrë kurrëfarë arsëmi. Shkrim e këndim ka mësuar vetëm pas çlirimit, në kurset kundër alfabetizmit. Më 1945 hyri në radhët e Rinisë komuniste, ka marrë pjesë n'aksionet e ndryshme të rinisë: në rrugën «Kukës-Peshkopi» në hidrocentralin «Karl Marks» mbi lumin e Matit, etj. I pajisur me vetia të veçanta që dallojnë zakonisht rapsodët tanë: kujtesë të fortë, talent poetik, inteligjencë, ai nisi të merrej me thurjen e vargjeve dhe ngritjen e këngëve të reja.

Ai e fitoi pjekurinë si këngëtor popullor rreth vitit 1954. Objekt i frymëzimeve dhe i krijimeve të tij poetike bëhen veprat e mëdha të ndërmarrura nga pushteti popullor, sidomos ndërtimet dhe transformimet e kra-

hinës së tij, Malësisë së Gjakovës — ngritja e qytetit të ri Bajram Curri, kthimi i Cërnicës në një zonë bujqësore të lulëzuar, punimet në Begaj për kanalet vaditëse të Krasniqes, zhvillimi kultural i këtyre krahinave, hapja e gjimnazit në qendrën e rrethit, e shkollave 8 vjeçare që mbushin Malësinë, etj. Duke u nisur nga këto tema lokale, Sokol Arifi ka kaluar edhe në tema me karakter më të përgjithshëm, si në këngët për Republikën, për shokun Enver Hoxha, Hidrocentralin K. Marks, 13 vjetorin e çlirimit, 50 vjetorin e pavarësisë. Në strukturën e këtyre këngëve ruhen në përgjithësi skemat dhe elementet poetike të folklorit tradicional: shtjellimi epik i ngjarjeve, pasurimi i tyre me apostrofa, similituda, krahasime, hiperbolizime epike, etj. Megjithkëtë aty s'mungojnë edhe ndikimet e kohës. Krahas këngëve me gjërësinë e zakonëshme të folklorit epik të kaluar, gjenden edhe këngë me një numur të kufizuar vargjesh. Ritmi dinamik i jetës së sotëme ka filluar të ndikojë drejt një farë konçiziteti në folklorin e Veriut.

Te poezitë e Sokol Arifit ndihet patriotizmi i masave tona punonjëse, entuziazmi i njerëzve të thjeshtë për ecjen përpara dhe lulëzimin e vëndit: Ja pra shokë Malsia ime... (me këtë termë kuptohet Malsia e Gjakovës, vendlindja e rapsodit), Diell' i bukur i ra Malësisë!... Ç'ka Malsia tuj gjimue? Ato na japin një kuadër tipik të një krahine malore, që ndërton socializmin në një skaj kufitar të atdheut: Na fshatarët e Malësisë, / si jetojmë n'shkrepë t'Shqipnisë, / karshi shtetit të Jugosllavisë, / kur vje' pika e mjesdits, / gja nuk niejmë, veç krizma minsh; kërcet mina, bahet jezer, / e çajnë shkamin meniherë!... Një vrull i tillë pune ndërtimtare vlon në të gjithë frontet e jetës së kësaj krahine; dikur të braktisur e të prapambetur: në frontin e kolektivizimit dhe të modernizimit bujqësor, si kuptohet nga këngët nr. 21 e 23 të kooperativave fshatare, që ngrihen në këtë rreth, këngët nr. 19 e 20 të krizmës së traktorëve, që ushtojnë ditë e natë «n'Shkelzen t'Gashit, deri n'Rrazë t'Grisë», në frontin e ndërtimeve, të zhvilli-

mit kultural, shëndetësor etj. si tregojnë këngët nr. 8,9,18, ku «tingujt e lahutës» këndojnë për dritën elektrike, që ndriçon «fundin e bjeshkëve», qytetin e por-salindur të Bajram Currit; për gjimnazin, pallatin e kulturës, shkollat, spitalet etj., që janë ngritur sot në Malësi.

Një vend të veçantë zë në këto tematika e vendos-mërisë, guximit dhe vigjilencës, që tregojnë masat tona popullore në mbrojtjen e atdheut socialist përpara diversioneve të armikut. Ky motiv shprehet nëpërmjet ngjar-jeve konkrete të jetuara nga banorët e kësaj krahine — me vdekjen heroike të 5 ushtarëve, që bëhen kallkan ma-je bjeshkës së Dobërdolit, duke vigjëluar lëvizjet e diver-santëve titistë, me shëmbullin e lartë të vetmohimit të oficerit prej Dragobie Ram Sadrisë, i cili u hidhet mu në grykë tradhëtarëve, që lëshohen në tokën shqiptare nga revizionistët jugosllavë.

Patriotizmi i masave tona pasqyrohet në mënyrë ori-gjinale me këngën e bukur «Në qoshe të Pukës n'atë Qerret», ku flitet për lojën e guximëshme të ushtarakëve rezervistë në Veri, me betimin solemn, që bën luftëtari buzë kufirit: Pasha dy dritat e synit, / pasha iden e famshme të Leninit!... S'shkel ktu kurr kamba e an-mikit! / pa shkue gjaki deri n'buzë t'Drinit, / për pa u la me gjak Valbona, / s'shkel anmiki malet tona.

Sokol Arifi, me gjithë thjeshtësinë e tij, ka një botë të gjërë dhe komplekse. Atë e frymëzojnë mbrëmjet e ngrohta të vitit të ri, që organizohen për të vegjëlit, festivalet folkloristike, ku manifestohen traditat e shkël-qyera të krahinës së tij, dimëri i jashtëzakonëshëm që pllakosi këto anë më 1954-1955 dhe ndihma e papritur që i erdhi popullit nga pushteti nëpër vijën ajrore, tregi-met historike të luftrave që janë bërë në këtë krahinë kundër pushtuesve turq, heroizmi i malësorëve të udhë-hequr nga Mic Sokoli në kohën e Lidhjes së Prizrenit, vrasja e Maxhar Pashës më 1878, figura burrërore e Bajram Currit etj.

Sadoqë s'ka pasë fatin të ndjekë mësimet shkollore, Sokoli tregon një ngritje dhe pjekuri të veçantë, duke

bërë objekt të poezive të tij edhe tema të jetës së gjërë botërore. Kështu ai ka kënduar për Dyzetvjetorin e Ushtrisë sovjetike për Leninin, etj. Me një vemendje të veçantë ai ndjek ngjarjet politike të kohës së sotme: luftën e guximëshme dhe të vendosur që po bëjnë në arenën ndërkombëtare Partia Komuniste e Kinës dhe Partia e Punës së Shqipërisë, për ruajtjen e pastërtisë së ideve të marksizëm-leninizmit kundër revizionizmit modern, miqësinë e Shqipërisë me Kinën e Madhe.

Poezitë e Sokol Arifit kanë një frymëzim të gjërë dhe një stil shumëherë të tepruar (emfatik). Kjo i ka dhënë krijimeve poetike të tij edhe një karakter recitativ, veçori që nuk ka qenë e zakonëshme në të kaluarën. Ato jo vetëm që këndohen, duke u shoqëruar me instrumentin karakteristik të Veriut, lahutën, po edhe recitohen, para mbledhjesh publike, në çfaqje popullore, në festivale etj.

Talenti i këtij rapsodi të ri premtion shumë për të ardhmen.

LUFTA E KRASNIQES KUNDRA PASHE MAXHARRIT

Kur sulltanët e Stamollit,
 nisin pashë, nisin ordi
 në Shqipni kundra popllit,
 për me i vra e për me i gri,
 5 Pashë Maxharri, zogi i shkinës,
 ai përpara i pri ordisë,
 paska dalë n'Qafë t'Morinës,
 ja ka ngrehë topat Malsisë. (1)
 Don Malsinë për me e çkrumue
 10 he, ata zoti e pastë marrue!
 Pashë Maxharri kqyr sahatin
 me marrë topat e msy Dezdarin,
 mi Dezdar pushoi n'at kodër:
 — Po ku t'kam, Krasniqja e vogël! —
 15 S'jam e vogël, po jam sa deti,
 Gash e Btyç i kam me veti,
 ma she' sherrin n'Stamoll mreti! —
 Pash Maxharri fol një fjalë,
 i kërkon do bajraktarë:
 20 — Jau ka lypë mreti ka j djalë,
 no për (2) burg, no për ushtarë. —
 Binak Alia foli një fjalë:
 — O maxharr, ti ma kadalë,
 se qetu i thonë popull shqiptar,

1) Malsisë së Gjakovës

2) ose për (ndo për).

- 25 ta dhashë besen, s'dredho i gjallë,
ke me metë si noj mullarë,
mjedis fushe si s'ka barë,
karajfil, pa kurrni ushtar.
- 30 Pash Maxharri asht idhnue,
në Dezdar aj kenka shkue,
urdhnoi topat e i ka gatue,
filloi kullat po m'i gjue,
kulla t'mira me hasan,
- 35 kurrnja topi nuk po u ban,
kulla t'mira, kullat e Fangit,
gja s'po u ban topi i Sulltanit.
Ju dha lajmi krejt katunit,
n'rranxe t'Grisë e n'arë t'Kolë Kurtit,
n'Qafë t'Kobiles e n'Shkallë t'Magjupit,
- 40 me liftue kunra turkit.
Bien malsort tanë çeta-çeta,
kanë lanë dhi e kanë lanë edha,
kanë lanë lopët me gjithë vjeta,
janë betue n'bë të veta:
- 45 — S'ja bajmë Pashës tungjatjeta! —
Janë betue n'bë t'ati vaktit:
— Pasha ditën e bajramit,
tridhetë dit' e ramazanit,
s'ja ul qafen Pashë Maxharrit,
- 50 pa shkue gjaki der n'bark t'kalit! —
— Kush e thei luften tu kryqi?
— Shtatë malsorë zemrat çeliki,
kanë mustakt posi kreshniki:
— Muzi Zeqiri, Rustem Zeqiri
- 55 Bek Sadiki e Zenel Sadiki.
Luft' e madhe në ket Malsi,
treqin shpi me një ordi,
shum kanë vra e shumë kanë gri,
pjesn' e madhe e vrau katuni,
- 60 ata tjert i mori lumi.
N'Shka m t'Dezdarit, një rrasë e bardhë,
po kuvendon vala me valë:
— Ti, moj motër, ngoma një fjalë:
— Kur të vinë turqit në zallë,

- 65 sallte nja mos ta lshojmë gjallë,
Pashë Maxharri kryet si huti
kanë ardhë t'u digjet baruti
sot më çkrini armnauti.
Pashë Maxharri e ka marrë nanen
- 70 e ka lshu Dezdarin naten,
siç i tha Binaki parë,
karajfil pa kurrni ushtar.
O Sulltan, ty t'shoh budallë,
s't'vye gja lufta me shqiptartë,
ne t'i vramë të tanë ushtartë,
- 75 atherë kthehesh e çon dhuratë,
dymdhetë lira për një pojatë. (1)
Ku kanë rrahë gjylet e topit,
sot punojnë thikat e traktorit,
- 80 grun' e drithë po i jep popllit!

2

MIC SOKOLI N'DY TAGANA

- Mic Sokoli n'dy tagana,
— Udhamarë, m'i ka thanë nana,
lufto, bir, ti për Shqipni
mos i len turqit me hi;
- 5 n'koftë nevoja, vi me ty. —
Mic Sokoli ni fjalë po e flet,
po i thotë nanës: Të mirë meç!
pa u farue malsia krejt,
ktu nuk hi krajl as mbret!

1) Çka u ba dam, e pagoi Turqia mbas luftës me Pashë Maxharrin. Pagoi edhe pojatat (kasollet) e dhive.

BAJRAM CURRI N'SHPINË T'ATKISË

Bajram Curri n'shpinë t'atkisë,
 me za t'fort po i thrret Malsisë:
 — Ju mos shkoni mas parisë,
 se e kan fik' tokën e Shqipnisë.
 5 Kta pariya janë tradhtarë,
 shesin venin për dollarë,
 për atdhe dert nuk kanë.
 Bajram Curri, trim me fletë,
 ky gjithmonë ka majtë ni besë,
 10 luftoj serp e malazes,
 me Leninin â marrë vesh.
 Çka i ka thanë hazret Leninit?
 — N'Shqipni t'vogël, afër Pernimit,
 n'buzë të detit Adriatikit,
 15 do t'çaj rrugn e socializmit!
 Po hajmedet për ket Shqipni,
 ç'e pushtoj ky Zog' i zi,
 Zogu venin e ka pushtue.
 Bajram Curri, trim drangue,
 20 brraf ja bani, n'kamë â çue:
 — Ju, malsorë, hajdeni me mue,
 manarkinë, ka thanë, s'e due!
 Fill pej bjeshke â fillue,
 kunra Zogit me luftue.
 25 Bajram Curri maje thepit,
 luftë po bajke kunra mretit,
 me malsorë si i ka me veti.
 Borë e madhe kishte ra,
 ranojnë ahat për m'u ça,
 30 vijnë tradhtarët pa ja da,
 nja mas njai Gryks Dragobisë,
 ç'e vranë Burrin e Malsisë,
 e vranë plakin e Rinisë.
 Po ardhka lajmi n'bjeshkt t'Gurit:

35 — Hini Talja (1) n'port të Durrsit;
 çohet Zogë pejë kulltukit,
 po i del fjala Bajram Currit!
 Zogit t'Matit ja kem dhanë namën,
 s'ka me e pa aj kurr Tiranën,
 40 veç n'e pafhtë noj her n'anërr,
 n'Amerikë e ka gjetë nanën.
 Pak pranvera kanë kalue,
 tanë Shqipnia u çlirue,
 plot me lule u lulzue,
 45 ni qitet t'ri e kem' marue,
 emnin Curr (2) na ja kem' shkruë,
 kurr Partia s'ka me e harrue,
 gjithmonë Malsija ka me e kujtue.

4

ME SHTATË PRILL KUR DOLI ZANI

Me shtatë prill, kur doli zani,
 n'Romë t'Itales u ba denami,
 u nis fashizmi, haj i hupt nami,
 kis vndue (3) n'krye pendla pejë kanxhi.
 5 N'port te Durrsit paska dalë,
 me e robnue popllin shqiptar,
 po shum' krisi atherë potera,
 u çuen shqiptarët trima me vlera,
 ra fashizmi me krye n'therra;
 10 për Shqipni na ka dalë vera,
 u zhdruk trathitari e i keqi,
 Duçen e Hitlerin i ka marrë dreqi.
 Dielli i kanshëm i ka ra Shqipnisë,
 u ra fshatarve e puntorisë,
 15 u ra malsorve të Malsisë,
 u ra çobave të bagtisë,
 proletarve t'tanë Shqipnisë.

1) Italijs

2) Qyteti Bajram Curri, qendër administrative e rrethit të Tro-
 pojës.

3) Vendue, vu

E Ç'JANË KËTO PUSHKË QI PO KËRCASIN

E ç'janë këto pushkë qi po kërcasin
 tak e tuk neper kto male?
 — Thonë: shqiptarët janë çue në kambë,
 5 kanë ngre çetat partizane!
 Thretet nji za nga maja e malit,
 za i fortë i partizanit:
 — Eni burra n'fushë t'mejdanit,
 t'ja u bajnë vorrin Itales e Gjermanit,
 e t'i zhdukim tradhtarët e vatanit,
 10 lirinë e plotë t'ja sjellim shqiptarit.
 Doli flaka e doli tymi,
 krisi pushka, u hodh kushtrimi,
 tan Shqipnia në mal hyni,
 u tund Roma, u dridh Berlioni.

DILL I BUKUR I RA MALISË

Dill i bukur i ra Malsisë,
 t'ri e t'reja kâkan nisë
 nëpër çetat e ushtrisë,
 për çlirimin e Shqipnisë.
 5 'Izet e gjasht t'mujit nandorë
 jan çue tre trima malsorë,
 i kanë rrokë armet në dorë,
 luftojnë n'shi, luftojnë n'borë,
 për pushtetin popullor.
 10 T'ri e t'reja jan bashkue,
 n'katun Tplanit (1) tek jan shkue,
 ni organizatë e kanë formue;
 kanë lidhë bes, janë besatue,
 për liri për me luftue.

1) Katund në jugë të Kolgecajt. Këtu u formue më 26 nëndor 1943, organizata e rinisë komuniste të Tropojës. Të nesërmen u formue batalioni i rinisë me Jah Salihin në krye.

- 15 Kshtu kanë thanë t'reja e t'ri,
ma s'jeto het n'borgjezi,
do t'luftomjë na për liri!
Sa nis drita me u zbardhue,
i bataljon e kanë formue;
- 20 bataljoni tanë me t'ri,
Jah Salih po m'u pri,
jan betue në parti:
— Do t'i xamë gjermanët me i gri. —
Shkueka lajmi n'Gjermani.
- 25 Nisë kolonat me ushtri
për me e djegë t'çkretën Malsi.
N'qome t'Fangit, n'rranxa t'Grisë,
ç'po lufton Jaha mas avllisë.
Trimi i fortë pej Malsisë,
- 30 po jua ban Jaha me gisht:
— S'jam fashist, as jam nazist,
po jam malsuer komunist,
e merr vesh t'gjith Evropa,
për atdhe na bahem' copa! (1)
Thirrëka Jaha si luani,
- 35 n'maje t'malit i vojti zani.
— Mos kaj, babë, o Sali Mani,
pa derdhë gjak, s'lirohet vatani!
Të gjithë shokët e Partisë,
janë të lidhun gisht për gisht,
sikur hallkat e gjemisë;
- 40 Në Shqipni, deri n'tokat t'Rusisë,
ja biem t'ligën Gjermanisë.
N'mal t'Tomorrit, n'maje t'Shkelzenit,
luftojnë trimat e Enverit,
per çkatrimin e Hitlerit.
- 45 Ushtriya e kuqe e Leninit,
ç'pejt do t'hijë n'porta t'Berlinit.

1) Vargjet 30-34 i ka marrë nga një kangë që ka pasë ngritë për Jah Salihin Zef Avdia (tjetër rapsod popullor i Tropojës).

O PARTI O NANA JONË

Nji fjalë due për me thanë,
 ta nigiojnë shqiptart' n'çdo anë,
 n'Durrës, Vlonë, deri n'Tiranë,
 Gjinokastra me tropojanë,
 5 Korça plakë me gjithë shkodranë,
 Mat' e Dibër edhe lumjanë,
 për Shqipninë si gjithmonë â kanë,
 si 'i fmi i vogël si s'ka nanë,
 si një foshnje jetim, tmerrue,
 10 si një lis në pyll i rrxue,
 lis i rrxue u mushë me t'zi,
 gjithkush vjen po i shkelë përmi.
 Por, dritë t'bukur tash ban hana,
 s'ka beglerë, as kapidana,
 15 lumte na, na lindi nana,
 le na ka një e dashun nanë,
 n'një shpi t'vogël në Tiranë.
 Kjo asht nana e tanë Shqipnisë,
 nanë e dashtun e vegjëlisë;
 20 kjo asht nana e shqiptarit,
 e puntorit, e katundarit,
 nanë e t'ziut e nanë e t'bardhit,
 nanë e dashtun e krejt popullit,
 e qytetarit, e malsorit,
 25 Kjo trimnesha e xhihanit,
 n'luftën e dytë të Partizanit,
 dangë të madhe i dha gjermanit.
 Puna sot e tregon me fakte:
 Ku kan kenë ujna e moçale,
 30 i kthej n'fusha e ndërtoj kanale,
 ku kan kenë lumej me valë,
 sot valojnë hidrocentralë,
 për qytete, kodra e suka,
 sot kalon hekurudha.

- 35 Nëpër boka e kodra t'blera
nxjerrin krom nëpër minjera.
O Parti, o nana jonë,
fal te koshim përgjithmonë,
gjithë të drejtat sot po i gzojmë,
40 të kem nanë, e na ke birë,
Rrnofsh sa malet, moj Parti,
si na flake ket zinxhirë
e sot populli jeton i lirë!

8

LIRI E DRITE NA DHA PARTIA

- Sot nuk janë krizmat e hutës,
po janë tingujt e lahutës,
milodinat e Malsisë
si lavdi po i kndojnë Partisë;
5 po i kndojnë një kangë të bukur,
kujtojnë terrin si kaloi,
i kndojnë dritës si agoi
dhe Partisë qi i edukoi.
Thot malsori, or tungatjeta,
10 kur ish Zogi me men t'leta,
me rrugë t'gjata plot me kthesa,
plot me vrasje dhe ngatrrresa;
atherë ishin n'fuqi paritë,
ka pesë vetë u vrajshin n'ditë,
15 u ngatrrrojke një mahallë,
nana e çkretë metke pa djalë.
Kjo, s'ish rruga e Partisë,
me ja vra baben fmisë,
me e ba vajn' e me e ba gjamën,
20 me e vra djalin e me e lanë nanen.
Vendi ynë â vend malor,
bjeshkë të nalta veshë me borë,
sikur nuset me kunorë.
Ktu n'vend tonë, o more vlla,
25 ishin kanë do pylla t'mdha,

hajren kush nuk ja pa
 ku n'at pyllë s'shkojke shtektari,
 as m'at pyllë s'shkojke gjuetari,
 as m'at pyllë s'shkojke çobani,
 30 se aty fjetke kusari
 e aty u vrazke fshatari.
 Partija jonë ka marrë vendim:
 — Gjithë kto pylla, të vihen n'prodhim. —
 Tash do u thom nji histori:
 35 — Në Kolgecaj aty përmi
 aty gja s'pash me sy,
 veç tre blina e nji bojli
 nji dugaj, e nji xhami,
 por tash larg pej n'kodra t'Drinit,
 40 duken dritat e elektrikit,
 fund i bjeshkave t'nalta t'gurit,
 asht qyteti i Bajram Currit.
 Po të ngjitesh në qafë të Luzhës,
 duket pallati i kulturës,
 45 po të hypësh majet malit,
 shohim shkollën e gjymnazit.
 Sot Malsija me men t'holla,
 s'ka katun si t'mos ketë shkolla.
 Lum po ban pra kjo Malsi,
 50 si u ba qytet i ri,
 me spital, dispanseri,
 me doktora e me mami,
 tashti kem dhe radiografi.
 Lum e lum po ban Malsija,
 55 liri e dritë na dha Partija!
 Zogit t'Matit i ka ra lija,
 bashkë me ta diqën parijs
 e me Zogin iku terri,
 cofi Duçja e Hitleri
 60 n'gradn' e funit â Kenedi,
 Tito horrin e ka prekë vneri,
 se n'krye t'popllit drejton Enveri.
 Lavdi nanës Parti si e rriti,
 fukaranë n'dritë e qiti!

LAVDI THURRI PARTISË NANË

Të kisha zemrën e gjanë sa deti,
 me fuqinë e nji tërmeti,
 me i këndue këtij pushteti!
 Natë e ditë rri tue mendue,
 5 po rri vargje tue rreshtue,
 po rri kangën tue këndue.
 Fluturo pra, mori kangë,
 mbi kto troje anembanë,
 lavdi thurri Partis' nanë!
 10 Nuk mbaron kjo kanga ime,
 rrjedh si ujë ndër burime,
 m'u mbush zemra plot frymzime,
 kur e shoh Shqipninë tue qeshë,
 petka të reja paska veshë,
 15 si dikur ndonjë mbretneshë.
 Ligjiron kanga e bylbylit,
 çelë petalja e drandafilit,
 tunden valët e Adriatikit.
 Nandmbëdhjet vjet çlirim janë mbushë,
 20 pra këndo, o mal e fushë,
 nji gjerdan e kanë n'gushë,
 nji gjerdan margaritarë,
 qi ja dhanë kta pesvjeçarë,
 ja dha populli shqiptarë.
 25 Sot nan diellin e Partisë,
 ju hap rruga ditunisë:
 Çeli mendjen e njerzisë.
 Anembanë atdhenë e mata,
 kurkund s'gjeta injoranta,
 30 dalë rinia maturanta.
 Në Shqipni nuk ka ma therra,
 se tek ne ka ardhë pranvera,
 u mbush vendi inxhiniera.
 Sot po zgjohen malet tona,
 35 lum Shqipnia e lum Tropoja.

39216

38420

O Valbonë, Valbonë e bardhë,
 që po dirgjesh valë-o valë,
 sot ti Drinit çomë fjalë:
 mjaft e humbe jetën kot,
 40 tue e pa Shqipninë në lot,
 Dita jote erdhi sot;
 se për ty tash erdhi dita
 me e mbushë vëndin me drita,
 ku jetojnë shqiptarë-petrita.
 45 O Shqipni, moj zojë e randë,
 në gjithë botën more famë,
 ta ndigjojnë sot zanin tand,
 në Afrikë e në Azi,
 në Amerikë, Australi,
 50 që nga jugu në veri!
 O Shqipnia e vërtetë,
 e pavdekshme ke me mbetë,
 ti sa malet rrofsh për jetë!

10

TREMBËDHJETË VJETORI I ÇLIRIMIT

Në Shqipni ditën e sodit,
 lum po ban gjithë masa e popullit,
 qi u afrue muej Nandorit,
 erdhi dita e tremdhetëvjetorit.
 5 Ditë e gëzimit e gjithë popullit,
 si jem çlirue prej akupatorit,
 klikë të keqe ka pasë hori,
 na i preu foshnjat mjedis oborrit,
 mrendë familjet na i shkruamojti,
 10 kush kje plak jashta s'doli,
 ja kështu e kishte hori,
 si Italja ashtu dhe Zogi.
 Klikë e keqe, klikë e tyne,
 do t'i flas disa mendime:
 15 — Shumë kem' vuejtun në mjerime,
 me masakra e torturime,
 me vllavrasje e burgime,
 18

20 fort ka vujtë e shkret Shqipnia,
 ka bejlerët e ka paria,
 qi nga Zogi e nga Turqia,
 ka Gjermani e Italia,
 ishte shtypun grueja e fëmia,
 për me folë s'guxonte rinia,
 fort e mjerë kjo rini,
 25 tash po flasin për Shqipni:
 — Tremdhetë vjet demokraci,
 populli i qetë rron në liri,
 kush rushfetin s'e kqyr me sy;
 s'punon hatri me miqësi,
 30 punon ligji me drejtësi,
 U lulëzue kjo Shqipni
 me fabrika për bukuri,
 kurr s'i kam pa besa me sy,
 veç se u formue kjo Parti.
 35 Kem' fabriken tekstilit,
 me emnin e Josif Stalinit,
 në mes t'Kasharit e Yzberishit, (1)
 stof e bez i jep tan' Republikës,
 Republikës e krejt miletit.
 40 Shif centralin me emën Marksit,
 mbi lum të Matit afër Burrelit,
 ku jep dritë Shkodërs e Lezhit,
 jep Milotit edhe Rrëshenit.
 n'grykë të Shëngjinit e n'buzë të detit
 45 der ke Kruja e Skenderbegit,
 jep Tiranës kryeqytetit,
 e çon dritën larg n'Mirditë
 dhe kudo në Republikë.

1) Kombinati i tekstilit J. V. Stalin i ngritur në zonën industriale Kashar-Yzberish.

RROFTË PARTIA E PUSHTETI

- Nji nandor pesdhjetë e shtatë,
 kur leu drita, daltë e bardhë,
 me shumë gëzim e me nafakë
 për marë popullin shqipëtar.
- 5 Gzim për popullin e krejt miletin,
 valë të bukur sot sjell deti:
 — Rroftë Partia e Pushteti,
 na i hoq triskat prej xhepi,
 plot me bukë dyqani i shtetit,
- 10 plot me bukë dyqan' i ri,
 rroftë sa malet kjo Parti,
 mirë në luftë kjo na ka pri,
 fituam dritë dhe liri,
 Plak' i moçëm asht çue n'kamë
- 15 nji fjalë të bukur ma ka thanë:
 — Tetdhetë vjet sivjet i kam lanë,
 ma lirë bukën kurr s'e kam ngranë!
 Unë i mbusha tetdhetë vjet,
 jeta m'shkoj për gazep,
- 20 herë nën krajl e herë nën mret,
 s'i kam përpjekë kurr, këmishë e brekë, (1)
 por rroftë Partia e koftë e bardhë,
 rrobe të reja dy tri palë,
 bukën lirë tashti po e hamë.
- 25 Vojtë ka fjala ka Amerika,
 se n'Shqipni mrrini e mira;
 socjalizmi s'asht me brina,
 po, me fabrika e me uzina,
- 30 bukë bollek e gjana t'mira.

1) Nuk kam veshur kurrë këmishë e të mbathura të reja në një kohë.

KONGRESIT TË IV-të TË P.P.SH.

- Lajm i bukur nga Tirana
 an'e m'anë iu dha Shqipnisë,
 valon puna e buçet kanga
 për Kongresin e Partisë.
- 5 Lumja ti, o moj Shqipni,
 diell i bukur leu për ty,
 kurr ma e mirë ti nuk je kanëë,
 si u bane nji ven me famë.
- 10 N'maje e n'shkrepa t'atdheut tonë,
 prej Vjosës deri n'Valbonë
 dhe Gramozit deri n'Vlonë,
 e lirë shqypja fluturon,
 n'katër qoshet e Republikës,
 n'fusha e n'male të Malsisë
- 15 buçet kanga e rinisë,
 për kongres t'kater t'Partisë.
 Malsort tanë s'e njohin tuten,
 «n'ni dorë kazmen e n'tjetrën pushken!»
- 20 N'pik t'sabahit e ms'inë fushën,
 mrojmë atdhenë, e sigurojmë bukën.
 Sot n'malsi punojmë me vrull,
 i madh e i vogël, gru e burrë,
 siguruem misër e grunë,
 kemi msue edhe kulturë.
- 25 Kjo Shqipnija e jonë kreshnike,
 kurr anmikit s'ju nenshtrve
 dhe gjithmonë me armë në dorë
 kundra t'hujve kem' luftue.
- 30 Gjithë Shqipnija sot ka nji besë,
 jem' të lirë punojmë serbes,
 mrojmë atdheun me kujdes,
 façebardhë dulem n'Kongres.

LUM PO BAN POPËLI SHQIPNISË

Lum po ban poplli Shqipnisë,
 nizet vjet nen hie t'Partisë,
 si shpëtuem pej borgjezisë,
 e sa bukur ndriton qielli,
 5 rreze t'arta sot lshon dielli,
 çeli lulia dranafilli
 e në pyll po kndon bylbyli,
 e në fushë punon traktori,
 e n'fabrikë po kndon puntori;
 10 kndon puntori në fabrikë:
 — Rrnoftë Partija si na dha dritë,
 sot po i gzojmë tetë orë në ditë.
 Edhe sot pra në Shqipni
 dekë beglerë edhe pari,
 15 s'ka fshatarë as puntori,
 t'jenë rrogtarë e sot çipçi.
 Partija jonë tundi Evropën,
 ja dorzoi fshatarit tokën.
 Partija jonë s'e diti frigen,
 20 ja ka qitë anmikit piken,
 ja dorzoi puntorit fabrikën.
 Sot puntorët parakalojnë
 me flamur të kuq në dorë,
 Rrnoftë sa malet, nana Parti,
 25 hoq shfrytzimin për gjithmonë
 nga njeriu në njeri!
 ... Kush na i bani pyllat fusha?
 Kush na i molli therrat rrusha?
 30 Nepër kodra e brigje e suka,
 kem' mjellë molla e dardha t'buta.
 Kush e zhduki kudo malarjen
 e i thau tanë kto moçale,
 e i ngriti kto hidrocentrale,
 e i bani tanë kto kanale?
 35 Sot po pvetin t'rejat e t'ritë:
 — Kush e mloi Shqipninë kaq rriptë,

e 'ja priti t'gjitha piktë.
Fort t'sigurt i kem' kufitë,
s'mund na i trembin kurr anmiqtë.
40 Ushtrija jonë në kufi,
pushken në dorë, dylbitë në sy
e pa fietun kurriherë! —
Çka tha plaki maje thepi:
— Rrnoftë Partija, rrnoftë pushteti,
45 syni em sheh përtej detin.
se e kam zhdukë analfabetin.
Sa me gzim e pres pranverën,
për çdo ditë lexoj gazeten,
Kush e zhduki Gjermaninë,
50 kush e mbyti Italinë,
po kush vall buzqeshi fminë,
e edukojti gjith rininë
e e lulzojti krejt Shqipninë
e e ngriti industrinë?
55 Kush ja dha popllit lirinë?
Enver Hoxha me Partinë!
Manej thuhën ca fjalë t'vjetra:
Çka lyp zogla e bjen pranvera!
Çka e ka lyp gjithmonë Shqipnija,
60 sot në dorë na e dha Partija!

14

DRAGOBISË

U fillova prej qytetit,
për me u ngjitë në majë të thepit,
për me dalë ku vloi baruti,
ku luftonte Bajram Curri.
5 Dola nalt, në Dragobi,
ku ish ba katundi i ri,
dy gish qiell kishin përmbi,
maje të mprehta si singi;
rritet ahu me qetinë,
10 rriedh Valbona në luginë,
ndan katundin në dy pjesë,

15 por të gjithë e kanë një besë;
kan një besë e kanë një fe,
me dhënë jetën për atdhe.
Dragobia në vend të thellë,
aty nderi s'asht përlye,
kryet anmiqve ua ka thye.
Po kështu si Dragobia,
asht e fortë e tanë Shqipnia!

15

PESDHJETË VJETORI

5 Drita duel, dielli ka ra,
për shqiptar ma terr nuk ka,
U zhdruk mjegulla e tufani,
nga themelet u çkul Sulltani,
diq Italia e gjermani,
tetmdhetë vjet u çlirue vatani,
u çlirue atdheu jonë,
nji herë e mirë e përgjithmonë.
10 Kam një fjalë me ja thanë rinisë
si mas ngjarjeve t' historisë,
ka vëjtë populli i Shqipnisë,
pesqind vjet nan thundrën e Turqisë.
Mjedis turkit ka ra 'i rrafe:
15 Erdh Skenderi, ku ka le!
Kush ja myti orditë Sulltanit?
Skanderbegi heroi i komit,
i biri i Gjonit, trimi me fletë,
ka luftue njizet e pes' vjet,
per Shqipni e atdhe t'vet.
20 Ra rrufe n'shkrepa t' Shqipnisë,
zani i Enverit e i Partisë,
zani i fortë i popllit shqiptar,
si tingllon sot n'boten marë;
tok' e qiell, fusha e male,
25 po me duket si po kendojnë.
ka Shqipnia një festë t' madhe
qe sivjet do ta festojmë.
Me njizet e tetë Nandor,

24

30 po plotsohen pesdhetë vjet
 si u ngrit flamuri në Vlonë
 i shqiptarve të vërtetë.
 O ku je, Ismail Qemali,
 zemershkam e mendehollë,
 35 në duer tua xhevahir,
 e ke ngritë flamurin n'Vlonë.
 O Ismajl, o baba i parë,
 për ty po këndon poplli shqiptar:
 — Rapsod, poet, kangtar e shkrimtar. —

16

NDËRTOJMË SOCIALIZMIN
LULZOJMË SHQIPNINË

Shum na janë kanë çue zagart e Evropës
 sikur çentë mi rrashtin e lopës,
 mbretna e krajla vishin pa ja da,
 5 Shqipninë tonë me e shtypë e me e përça,
 diellin e dritën s'na e lajshin me na ra;
 por sot populli i Shqipnisë,
 diell e dritë i ka gjetë prej Partisë!
 Toka e shqiptarve â kanë e vërtetë,
 si hala e peshkut gjithmonë n'fyt u ka metë.
 10 Kush e ka msy token e Shqipnisë,
 fike e marre gjithmonë i çoi shpisë.
 Shqiptarët tanë janë kanë trima si zana,
 pa exhel te hujtë i bajnë si t'i kajnë nana.
 Në malet e Krujës, te fusha e Torvjollit,
 15 n'portat e Durrsit, n'malet t'Kastriotit,
 hala gjinden rashtat e ushtarve t'Stamollit;
 në kodra e n'brigje, n'male t'Shqipnisë,
 hala gjinden pendlat e kanxhave t'Italisë; (1)
 te Guri i kuq, te Vajza e Kastratit,
 20 hala ndihet era e stervinave t'Beligradit.
 Po le t'gjimojnë detet, le t'tunen vullkanet,

1) Aluzion te bersalierët italianë që mbajshin pupla në helmata.

le t'dëgjojnë grekët, serbët e itajlanët,
të ndjej revizionizmi edhe ata si e pasojnë,
se na populli shqiptar, planet po i realizojmë.
25 Përpara, përpara, pra popull shqiptar,
burra e gra, t'ri e t'reja marë,
n'fabrikë, n'uzinë, n'kantjer apo n'arë,
për nder të planit të tretë pesvjeçar!
30 Me duer t'herojve t'shqiptarve t'vertetë,
ta bajmë planin tonë të ngrihet si n'raketë,
se babë kena Enverin, nanë kena Partinë,
ndërtojmë socializmin dhe lulzojmë Shqipninë!

17

VOTIMET E 3 QERSHORIT 1962

N'rrasë t'Shkelzenit po knon zana,
lajm të ri ka nxjerrë Tirana,
nga Tirana lajm' i ri,
5 tre qershor gjashtdhetedy
bahen votat në Shqipni.
Ka pesë herë, o more xhan,
si votojmë t'libër edhe sovran.
Çka kanë malet si gjimojnë?
Çka kanë fushat si jehojnë?
10 Janë shqiptarët kah punojnë,
kangës s'bukur po ja thonë,
tre qershorin e kujtojnë,
kur at ditë si do t'votojmë,
votat frontit ja dorzojmë,
15 dhe anmikit i tregojmë,
t'hekin shpresë prej atdheut tonë!
Ç'tha malsori n'maje t'malit?
— Votat tona janë të frontit,
plasim zemrën diversantit.
20 Marinari, n'valat t'detit,
falmeshnet po i ban Enverit:
— Votat tona janë t'pushtetit.
Ushtari jonë sot në kufi,

26

25 pushkën n'dorë, dylbitë në sy,
 i pafjetun kurriherë,
 tanë anmiqve po u ep tmerë,
 n'piramidë aj â betue:
 — S'kâ anmik ktu me kalue.
 un per frontin due me votue.
 30 — Lum e lum, sot ban fshatari,
 si u kthye puna për s'mari,
 si i ziu edhe i bardhi,
 si puntori dhe katunari,
 35 si nëpunsi e arsimitari,
 oficeri dhe ushtari,
 i kem t'drejtat barabari.
 Duel malsori nji fjalë pe e flet:
 — Rrnoftë sa malet ky pushtet,
 40 rrnoftë Partija si na dha t'dreitë,
 qesim voten ku t'domë vetë,
 per te dashtunit deputetë!

18

LUM PËR TY MALSIA IME

Lum për ty, Malsia ime,
 qi na mbushë zemrën me gëzime,
 je e bukur porsi hana,
 5 bjeshkë të nalta, fusha të gjana,
 në kto bjeshkë veshun me borë,
 ku u rrit plaki malsorë,
 në gjinin tanë na u rrit burri
 Plaki i maleve, Bajram Curri.
 Kur në pritë u ulka plaki,
 10 kriste pushka e derdhej gjaki.
 Kur malsori jepte besën,
 parasyshë s'e muer pengesën,
 mbajti fjalën porsi burrë,
 në duer anmikit s'i ra kurrë
 15 dhe qëndroi si shoipe malit
 bir i shtrejtë i kti vatanit.

20 Sa të hieshme malsitë tona,
ato kurr nuk i lshon bora,
piqet dardha e skuqet molla,
atje rritet vetullholla.

19

JA PRA SHOKË MALSIA IME

5 Ja pra, shokë, Malsia ime,
si ka lind në luftë vigane,
bujareshtë, moj nana ime,
në çdo luftë nam ke lanë.
Kujtoj Grykën e Dragobisë,
ku atje ka luftue «Burri»
për çlirimin e Shqipnisë,
i thonë për emën, Bajram Curri.
10 Jam malsor pej Malsisë,
dyzet vjet hala s'i k'mushë,
kujtoj t'mirat edhe t'kqijat,
no për mal e no për fushë.
Kujtoj ushtart e Gjermanit,
15 si na banë shkrum e hi;
kujtoj çetat e partizanit,
si na dhanë dritë e liri.
Mu m'kujtohet miniera e Kamit,
si u çfrytzojke ka Italiija,
20 sot punojnë trima malsorë,
tanë prodhimet ja merr Shqipnia.
Kujtoj pyllin e Cerrnicës,
si ja nalke rrezet diellit,
tash asht ba një fushë e bukur,
plot malsorë pej Dukagjinit.
25 Kujtoj lumin e Valbonës,
me valë t'vet ma bardhë se bora;
kujtoj çikat e Tropojs,
i kanë faqet kuq si molla,
gjith Malsija u mush me gzim,
30 tokat zbashki i kem bashkue;

28

djel e çika në prodhim,
 tanë Malsija ka përparue.
 Kur ish Zogi me «men t'holla»,
 ish Tropoja me shtatë shkolla,
 35 por tash e di i gjithë mileti,
 pesdhetë shkolla i ka rrethi,
 kur po venë trimat malsorë,
 shum nëpunsu dhe puntorë,
 40 vinë e shkojnë me libra n'dorë,
 bile zbresin dhe pej malit,
 shkojnë në shkollën e gjymnazit.
 Per një gja m'vjen shumë lezet:
 «Krejt Malsija u lulzue,
 fshati ynë u ba qytet!»...
 45 Ish e shtypun e shkreta Malsi,
 kur ish Zogi në fuqi;
 për malsorë z'dritojke dielli,
 as për ne s'knojke bylbyli,
 as për ne s'lulzujke prilli,
 50 s'kishim rrugë automobili,
 metë pa drita alitriki.
 Por tash nalt n'male t'Tropojs,
 larg po i nihet burija «Skodës.»
 N'Shkelzen t'Gashit e n'rranxe t'Grisë.
 55 buçet lugu i Malsisë,
 pej traktorve, puntorisë.

20

Ç'KA MALSIA TËJ GJIMUE

Nii fshatar në kamë â çue,
 vall kush din për me m'kallxue
 ç'ka Malsia tuj gjimue?
 Asht traktori tuj punue.
 5 Krizem e bukur, krizm' e traktorit,
 sot po i prish pyllat e Zogit. (1)

1) Bëhet fjalë për hapjen e pyllit të Cernicës që ka qënë pronë shtetnore në kohën e regjimit të A. Zogut.

Ktu n'vende tona, more vlla,
 ko ka kanë do pylla të mëdha,
 por Partia muer vendim
 10 për me i vu t'gjitha n'prodhim.
 Atje n'vend ku ka kanë çungi,
 fjetke derri, fjetke uki,
 sot, valon kalli prej gruni.
 Atje n'pyllë te ka kanë (2) lisi,
 15 fjetke dhelpna dhe iriçi,
 sot valon kalli prej misri.
 Në Cerrnicë traktori mrrini,
 flet një plak prej Dukagjini:
 — Merrni vesh, burra sa t'ini,
 20 kshtu ndërtohet socializmi!
 Budo Isufi, trim hero,
 dit' e nat' me traktor n'dorë.
 Ky djaloç â çue në kanë,
 një fjalë të bukur e ka thanë:
 25 — Tropojanve u baj selam,
 bung në kanë nuk kam me lanë,
 i rrxoj lisat tanë për dhe
 dhe s'e la asnja për be.
 Bungi i moçëm një fjalë ka thanë
 30 për rrezikin si e ka xanë:
 — Treqin vjet sivjet kam lanë
 m'ka rrezue dielli me hanë,
 m'ka rrahë breshën, borë e tufan,
 m'ka ra borë e m'ka ra shi,
 35 m'kanë shkelë krajla me ushtri,
 vet sulltani me ordi,
 me ordi sulltani asht kanë,
 bung se bung kam ndejë në kanë.
 Edhe veti i kam pa thanë,
 40 me m'ra top kurrqja s'më ban;
 s'më ban gja gjylja e topit,
 kuku i mjeri, ditën e sodit,
 si më preu thika e traktorit!
 Kur traktori ra n'Cerrnicë,
 45 disa njerz kanë pa' pritë,

2) Për trajtën qënë.

50 se kjameti ka me krisë,
por kjo fjalë, s'ishte kanëë gja,
fushë e bukur tash u ba...
Vendi ynë demokraci,
pa beqerë e pa pari,
as ka kraja, as mbretni,
s'i len pyllat ma n'qeti,
po i punon për popullsi.

21

KUR TINGLLOJ ZANI I PARTISË

5 Kur tinglloj zani i Partisë
n'fshatra t'nelta të Malsisë,
n'katun t'Markaje, afër xhamisë,
në ni shpi t'vogël të Sadrisë, (1)
larg u nis krizma e alltisë,
ja thymë kriqet burgjezisë,
bash si n'venet e Ruisë.
Kerset pushka koder n'koder,
10 n'lagje t'Secit, n'Shkoder t'vogël. (2)
Larg ka shkue predh e çelikit,
ja kan çkye goxhufin anmikit.
Foli ara ene livadhi:
— Sot u kthye puna për s'mari,
15 u zhdruk gardhi, ngatrestari,
kolektiv u ba gjith fshati.
Flet Galinxhi (3) pej n'qoshe t'gardhit,
burr' i moçëm si plak vaktit,
deri n'sylah poln e mustakit,
me za t'fortë po i thret privatit:

1) Sadri Shpendit: në shtëpi të tij u ba mbledhja për ngritjen e kooperativës së katundit Markaj.

2) Në këtë lagje janë disa shtëpi të mbledhura grumbull (në kundërshtim me shtëpitë e tjera që janë të shpërndara prej njëra tjetrës, këto quhen si lagje qyteti).

3) Galinxh Logu, plak 80 vjeç, një nga përkrahësit kryesor të ngritjes së kooperativës.

- 20 — Hajde, burrë, bashkohem zbashkit,
mos u tut, se z'desim unit! —
Nana doli mun te pragi!
— Sot për ne mrrini rehati,
25 kolektiv u ba gjith fshati,
rrnoftë kolkozi e dektë privati! —

KËRCET MINA BAHET JEZER

- Na fshatarët e Malsisë
si jetojmë n'shkrepa t'Shqipnisë,
karshi shtetit t'Jugosllavisë,
5 kur vje' pika e mjesditës,
gja nuk niejmë, veç krizma minësh.
Kërcet mina, bahet jezer,
e çajné shkamin menjihërë,
përshtetim shokun Enver!
Përte' (1) Begaj (2), more djalë,
10 aty ndodhen trima shqiptarë,
si po ulen me litarë,
si po e çajné shkamin e bardhë,
t'ja çojné fshatarit ujt n'arë,
e t'ja çojné ujt n'obor,
15 grun' e misër të ketë boll.
Grun' e misër n'venet tona,
rrnoftë Partia dhe Enver Hoxha!

1) përtej

2) Kënga flet për punimet që bëheshin në Begaj, për marrjen e ujit me të cilin vaditet sot fusha e Cerrnicës.

N'ÇUKË TË PAQES N'SHKELZEN T'GASHIT

- N'Çukë të Pages, n'Shkelzen t'Gashit
 knon bylbyli i lirisë,
 bjem ma poshtë në vene t'ulta,
 lug i bukur i Malsisë.
- 5 Za i fortë na paska dalë,
 za, o zani i Partisë,
 dalka zani ka Partia,
 për me u mbledhun fshatarsia:
 — Do t'formojmë koperativa!
- 10 Flet fshatari nji fjalë të mirë:
 — Hajde, vllazen, me dëshirë,
 tanë të himë në koperativë! —
 Folën fusha e kodra t'blera:
 — Rrnoftë sa malet, kjo Parti,
- 15 tash për ne, ka dalë pranvera,
 ma nuk jem' në borgjezi.
 U zhduk stani, ledh' e therra,
 rrnoftë pushteti me Parti.
 Fush' e bukur, pa rod stomi,
- 20 pa pengesë punon traktori,
 kem' traktorin me dymdhetë thika,
 rrnoftë sa malet Republika!

HIDROCENTRALI KARL MARKS

- A nigjoni, trima shqiptarë,
 shok'e shoqe vullnetarë,
 t'ri e t'reja të pandarë,
 si ndodhëm n'hydrocentral. (1)
- 5 Do t'i flas nja katër fjalë,

1) Në hidrocentralin K. Marks një pjesë e mirë e punimeve u krye nga brigadat vullnetare të rinisë, të cilat erdhën nga të katër anët e atdheut.

me sy t'mi un sa kam parë:
Ne kemi lanë nanë e babë,
babë e nanë te shpiat tona,
se e pamë se asht nevoja,
10 për t'punue n'kto malet tona.
Po flet radjua pa ja da,
po flet radjua lajme t'rana
si po i sjell kah Tirana.
Hidrocentral n'kto ana!
15 Vullnetari nji fjal' pe e flet:
— Këtu e çojmë jetën për lezet,
jetë të mirë po ban rinija,
ket na ka sigurue Partia. —
Punoni, djem, he u pastë Partia,
20 u pastë Partia e Enver Hoxha,
ta bajmë gurin copa-copa,
për me u çuditë Evropa,
me u çuditë Evropa krejt,
jem' shqiptarë trima me fletë:
25 ... kem ça shkamin në Shkopet,
tash punojmë me dit' e netë.
do ta kthejmë lumin përpjjetë.
Kanë pa' thanë ni fjalë trathtartë:
— Hidrocentral s'un bajnë shqiptartë,
30 rrugn e lumit s'mun me nalë!
O trathtarë, unë po t'thom,
ti gjithmonë ke ba zakon,
fjalë të kota bizedon,
thue â i vogël poplli jonë.
35 S'asht i vogël poplli jonë,
s'bashku jem nanqin miljonë!
Rrezja e diellit sa prek retë,
në digë mina po kercet,
gur e dhe po i çon përpjjetë,
40 trubullôhet lumi krejt.
Po t'shikojsh atje ka diga,
ku punon djali e çika,
prozhektori nëpër shtylla
e ba' venin sikur del drita,
45 rrnoftë sa malet Republika!

50 Republika e jonë popullore
si e solli poplli për dore
e arritëm të gjithë kto fitore.
Kemi mrritë fitore t'mdha,
gjithë rinia punon pa da...
S'guxo' kush me na cenuë!
nuk cenohet ma Shqipnia,
rrnoftë Enveri dhe Partia!

25

ENVER HOXHA

5 Çka kanë malet e Shqipnisë
si ushtojn' kangët e trimnisë,
prej gojës plakit e t'rinisë,
si lavdi po i kndojn' Partisë
dhe udhëheqsit t'saj besnik,
Enver Hoxhë, zemërçelik.
... N'fushë buçet krisma traktorit,
kndon n'fabrikë goja e puntorit,
kndon çobani n'mal t'Gramozit,
10 n'mal t'Shkelzenit e Taraboshit,
i kndojnë t'nipit t'Kastriotit.
— Kush luftoj n'shi e n'borë?
— Enver Hoxha me puntorë.
— Kush i dha popullit liri?
15 — Enver Hoxha me Parti.
Kush e mbron me zjarr marksizmin,
kush e lufton revizionizmin,
Hrushov - Titon i bani pshesh,
tan' t'palanat jau qiti n'shesh?!
20 — Si rrufe si zbret prej motit,
ky, asht nipi i Kastriotit,
ka folë dje, na e flet sot,
fialën e tij topi s'e lot!
Rrnoftë Enveri me Parti,
gjithmonë para na ka pri!
25 Rrnoftë Enveri përgjithmonë,
i falshim ditë nga jeta jonë!

REPUBLIKËS

Ah moj lulja e dranafilit
 si u bane per bukuri,
 anmiqt tanë në buzë t'kufinit
 po t'shikojnë si hala në sy.
 5 Anmiqt tanë, o more vlla,
 po perpiqen pa ja da
 me punë t'vogla e me fjalë t'mdha,
 dranafilin me na e tha.
 10 Dranafilin s'mujnë me e tha,
 se e ka mjell poplli, or vlla!

RRNOFSH SA MALET I SHTREJTI ATDHE

Rrnofsh sa malet, i shtrejti atdhe,
 kurrkun shoqin nuk e ke!
 N'majet tona permi re,
 ku shqyponja ban fole,
 5 fluturon ni shqype e lirë,
 plot me gaz e me dëshirë;
 përmi shkam e përmi gurë,
 përmi fusha plot me grunë,
 se sot je ma e lirë se kurr.
 10 Kërkoi fushat mar' e marë
 përmi male t'popllit shqiptar,
 ku â stolisë me lapidarë,
 n'projna e n'lugje, n'faqe t'shkamit,
 si u la me gjakin e partizanit.
 15 Bane çerdhen n'maje t'ahit,
 se s'ta prek dora e trathtarit,
 ka ra Shqipnija n'durë t'shqiptarit.

ATDHE I SHTREJTË ATDHE I LIRË

Atdhe i shtrenjtë, atdhe i lirë,
 t'mrojmë si shpirtin, t'duem me dëshirë,
 si shpirtin tim, si kryet e djalit,
 e mrojmë atdhenë si t'dy syt e ballit.
 5 Pa atdhe të lirë dielli s'na rrezon,
 as mi malet tona shqypja s'fluturon,
 as shpirtin, as djalin atherë s'ke se ç'e don!
 Ma i miri asht një atdhe n'liri,
 se sa një pallat i mushun plot me flori.
 10 Se pallati do t'shemet, florini mbarohet,
 atdheu jonë i lirë, ai, kurr nuk do t'rrxohet!
 Nuk ka gja në botë ma t'mirë,
 se kur njeriu jeton n'atdhe të lirë.

NË QOSHE TË PUKËS N'ATË QERRET

Në qoshe të Pukës, n'atë Qerret,
 Mehmet Shehi trim me fletë,
 lumti goja mirë po flet:
 — Le të nigioj gjith bota sot,
 5 s'asht Shqipnia tokë pa zot,
 kualët qorra me e kullotë;
 po shumë të fortë kemi Ushtrinë,
 pararoje kemi Partinë,
 kush të kërkoj me mësy Shqipninë,
 10 ka me pa në ledinë mushkninë.
 Qeshtu foli Mehmet Shehi,
 të nigioj Tita e Kenedi;
 të nigioj Pavli e Kardeli,
 kush të kërkojn' me msy Shqipninë,
 15 le t'i marri drrasat me veti;
 merri drrasat lum tradhtari,
 se jemi zot i këti vatani.

Edhe vorrin ta bajmë gati,
 me një ushtri si e ka Shqipnia,
 20 s'e ka Serbi, as Turqija,
 s'e ka Greki, as Italia,
 s'e ka Franca, as Anglia,
 S'jem' ushtria e kapitalit,
 por jem' mbrojtja e vatanit.
 25 Jem' ushtri popullore,
 si na i mbrojm' gjithë kto fitore,
 s'shkelim gjakin e dëshmorve.
 Ç'tha luftari në buzë të kufinit,
 karshi klikës të trockizmit?
 30 — Pasha dy dritat e synit,
 pasha iden'e famshme të Leninit,
 pasha lulen e drandafilit,
 pasha kangën e bylbylit,
 pasha rrezet e forta të diellit,
 35 s'shkel kurr këtu kamba e armikit,
 pa shkue gjaku deri në buzë Drinit,
 për pa u la me gjak Valbona,
 40 s'shkel anmiki malet tona,
 kjo Shqipni e jonë sa deti,
 s'ka çka i ban krajli, as mreti,
 nandqind milion i kem me vedi.

30

TRIMNESHË ME FLETË GJITHMON U TREGOVE

Shqipni, Shqipni, oj trimneshë me famë,
 e shkret, e mjer, ti gjithmonë je kanë,
 je kan e pa babë, je kanë e pa nanë,
 ke vuetj në mjegull, ke vuetj në tufanë;
 5 qindrove pa pi, qindrove pa ngranë,
 ti, ke ndejtë dathë, e ke ndejtë deshë;
 e buzët tona kurr s'patën keshë;
 ty t'rrahi vala e t'rrahi termeti

10 ty t'shkeli krajli e të shkeli mbreti,
mbretën e kraja vijshin palë-palë,
me t'vra e me t'pre, me t'varë në litar.
Por, trimneshë me fletë, gjithmonë u tregove,
gjuhën e kombin kurr s'e harrove;
15 anmiqve e tradhtarëve kurr s'ju nënshtrove,
flamurin me shqipe kurrkuj s'ja dorzove!
Shqipni të vajtova, por tash s'kam ma nevojë
në kangë e në valle gjithmonë po t'këndo.

31

NJIZET VJETORI I USHTRISË

... Në Vithkuq të Korçës plakë, (1)
filluen malet të dhezen flakë.
E fuqishme zbret ushtria nga këto male,
5 ushtri nacionale, ushtri çlirimtare,
ushtri partizane, ushtri vullnetare,
anmiqtë tradhtar tan i qiti fare,
të lira u banë tokat shqiptare...

* * *

... Kujtojmë çetat partizane,
si luftojshin nepër male,
me 'i mauzere e me 'i taljane.
5 Por tash kemi ushtri me famë,
e armatosun deri n'dhamë...

* * *

... Graniti janë ba kufijt' e Shqipnisë,
se i ruejn e i mbrojnë të bijt e Partisë,
ushtari i popullit përgjon në kufi,
5 pushkën n'dor dylbitë në sy,
nuk ndie lodhje, po ban' un' i lumi,
gishtin n'kamëz synin te thumbi.
Parti e dashtun, oj nan' e parë,
burra e gra sot na ke ushtar!...

1) Është fjala për formimin e brigadës së parë sulmuese.

RAM SADRIA

- Raka djelli e ka marrë dhenë,
 djelli i prillit nuk na nxen,
 ra fashizmi, mur atdhenë.
 Kur ka hy ky fashizmi i zi,
 5 terri mbloj t'shkretën Shqipni,
 n'kamë janë çue gra e fmi,
 burra pleq, t'reja e t'ri,
 kanë rrokë armët, n'mal kanë hi,
 luftë po bajnë për liri.
 10 N'katër qoshet kah Shqipnia,
 luftojnë pleqtë, luftojnë rinia,
 me ta ish dhe Ram Sadria.
 Ram Sadria prej Dragobisë,
 15 n'moshë t'vogël kenka nisë,
 nëpër çetat e Malsisë,
 për çlirimin e Shqipnisë.
 Pak pranvera kanë kalue
 dhe Shqipnia u çlirue.
 Ram Sadria n'kamë â çue,
 20 nji letër t'bardhë e ka shkruë,
 në shpi babës ja ka çue:
 — Thuej nanës mos kaj për mue,
 sa t'kem ymër për me rrue,
 n'ushtri t'popllit due me qindrue,
 25 për me mrojtë çka kem fitue;
 oficer kenka gradue,
 oficer i biri i t'mirit,
 ish n'armën e sigurimit,
 komandant i postkufinit.
 30 Në detvrë kish pasë qillue,
 dymbëdhetë ora kur a shkue,
 vesh e mathë kenka shtërngue.
 N'vi t'kufinit kur ka shkue,
 n'kriminela â takue.

- 35 Ram Sadria ish kanë djalë:
— O ku je, more trathtar, .
sall 'i pllamë s'ta lishoj vatanë,
nuk ta lishoj atdheun aspak,
për pa e la vendin me gjak!
- 40 Tre sahat paska luftue,
medet, Rama, â plague!
Kur ka ba drita me dalë,
paska folë nja dy-tri fjalë:
— O, ku jini vllazën shqiptarë,
- 45 ku jini trima kufitarë,
sot po don shpirti me m'dalë,
amanet ja u la vatanë!
N'Dragobi lajmi ka shkue,
â dekë Rama u kanë kallxue...
- 50 Nana e Ramës duel n'shkallë,
me lotë për faqe fol ni fjalë:
— Partisë djalin ja kam falë,
s'asht i emi, sall Ram Sadria,
djemt e mi janë gjithë ushtria! —
- 55 Sadri Isufi n'kamë â çue,
n'Qafë t'Çeremit kur â shkue,
n'ni shok t'Ramës â takue,
â takue në një gradar,
kapiten i klasit par;
ja ka folë nja dy-tri fjalë:
- 60 — Rama i dekun e s'asht i gjallë
unë Partisë ja kam falë;
mbasi dha jetën për atdhe,
sot s'ka dekë, po për mu ka le! —
- 65 Kshtu n'kufi na foli plaki
për ket gja s'më xen maraki,
për atdhe s'më duhet djali.
Tan malsia n'kamë â çue,
tek dëshmorët janë bashkue,
Ram Sadrinë për me varrue,
mbi vorr t'ti janë kanë betue:
- 70 — S'kemi gjakin me ta harrue,
kem' anmiqt për me i luftue.

KANGA E PESË USHTARVE

- Lum po ban populli shqiptar
 si i kena djemt' ushtarë,
 kryejnë sherbimin pa një fjalë,
 për vatan e atëdhe,
 japin jetën si me le.
- 5 Nji oficeri me katër ushtarë
 prej Komandës lajmi i ka ardhë:
 — N'maje t'bjeshkës për me dalë,
 kta trathëtarët për me i ndalë.
- 10 Janë ba gadi për'i dakikë,
 marrë kanë pushkë, automatikë,
 njishkollonë atje me hypë.
 Kur janë nisë djelmoçat e ri,
 ka njizet vjet nuk kanë përmi,
- 15 oficeri njizet e tri,
 para ushtarve po m'u pri.
 Nantogeri, një zog sokolit,
 trim prej Laçit të Milotit,
 para u prin ushtarve t'popullit,
- 20 me dalë n'Qafën e Dobordolit,
 për me i kapë trathtarët e popullit,
 po ish vështirë nata e dhetorit.
 N'maje t'bjeshkës kur kanë hi,
 rajke borë e rajke shi,
- 25 kan qillue jabanxhi,
 rrugen mirë, medet, s'e dinë!
 Kur kanë shkue n'maje t'Tringëllimës
 gjimon maja e Gjyrovicës,
 vjen tufan prej Kusheticës.
- 30 Prej Shkelzeni vjen furtuna,
 seç i mbyti kta pesë burra.
 Mallkue kjosh. moj bieshkë e bardhë,
 si i mbyte kta ushtarë!
 Ty vullkani të rrënoftë,
- 35 dielli e hana mos t'rrezoftë,
 zogi n'ty kurr mos këndoftë,
- 42

lulja e verës mós luloftë,
 lisi n'ty kurr mos dushkoftë,
 kingj' as delja mos blegroftë!
 40 Ramazani kah Tirana,
 fort qindrojti kah tufana,
 prit, or trim, se t'kërkon nana,
 me ju këthve si sokol,
 tash po i shkon në arkivol!
 45 Ti moi nana e Ilmisë,
 prej qytetit t'Peshkopisë,
 po t'përbej n'ide t'Partisë,
 hiq vaji e hiq zisë,
 vaji s'i ka hije ushtrisë!
 50 Ah, moj nana e Isuf ushtarit,
 prej qytetit të Elbasanit,
 po t'përbej në shpirt të djalit,
 mos t'lotojnë ty syt e ballit,
 vaj s'i ka hie ushtarit!...
 55 I fjalë i thom gjithë Republikës,
 heroik populli i Malsisë
 sa i lajmroi reparti i ushtrisë,
 kanë marë armët e janë nisë.
 Kur po shkojnë malsort e letë,
 60 trup e terthuar bjeshkes përpjetë,
 thue u kanë vu kamve fletë,
 me gjetë ushtarët se ku kanë metë.
 Shpejt i gjeten kta sokola,
 n'ato bjeshkë ku i kish mytë bora,
 65 lshue s'i kishin armët ka dora,
 shpejt i ulen kah Tropoja.
 Mbyllë i kanë në arkivola,
 para shkollë i kanë rrjeshtue,
 me kunora i kanë lulëzue,
 70 tanë me lot i kanë lotue.
 Kudo n'rrugë e për sokaqe,
 kaishe populli me lot për faqe,
 lotët u shkojshin parë-parë,
 për të dashtunit vllazen ushtarë.
 75 Vojtë ka lajmi n'kryeqytet,
 nisë ja ka radia e po flet,

80 për kta trima qi kanë metë,
për ushtarët e Shqipnisë
si dhanë jetën n'bjeshkë t'Malsisë,
n'vend me çue fjalën e Partisë!

34

NUK A KOHA T'RRIMË DUER KRYQ

Po ju them, o shok' e miqë,
nuk a koha t'rrimë duer kryq,
jem' t'rrethuem me anmiqë,
duhet ta zhdukim demelizmin,
5 ta luftojmë revizionizmin,
ta ndërtojmë socializmin;
i gjithë poplli i Shqipnisë,
njekim rrugën e Partisë,
e t'ja plasim zemrën Nikits, (1)
10 si e bani veten me pikë,
mori t'tharmin n'Amerikë.
Me ket t'tharm të trathtisë
don me ja lshue edhe Shqipnisë,
po e goditi grushti Partisë,
15 me Enver Hoxhën sekretar,
si sod e njeh gjithë bota marë.
Partija jonë si mur graniti,
sikur valt e Adriatikit,
kurr s'ja dha doren anmikit;
20 ban Shqipninë kantier ndërtimit,
e ka ba si lulja prillit,
bash si gurin e xhevahirit,
mren binarve të marksizmit,
flamurtarja e socializmit.

1) N. Hrushovit

GJITHMONË ANMIKIT KTHEJA PUSHKËN

- Plot, tradhtarë, kupa asht mushë,
shikoe dreqin, duel në fushë
dalë na e ka Tita me gushë,
gjithmonë anmikit ktheja pushkën.
- 5 Ik, o Titë, po na e ngjet gushën,
o ti Titë, he, humt-e vula!
Ti, ban ish, për pa pasë pula,
e je ba sikur kodosh,
s'prâ, veç ish sikur balosh.
- 10 Ti han qullin e Amerikës,
mban kujdesin e Shqipnisë.
Ne shqiptart, kan nuk cenojmë,
me na prek kushi, nuk durojmë,
i madh e i vogël, grue e burrë,
- 15 jem si shqypja permi gurë;
po i afrove shqypes, gishtin,
të ngul thojt e ta nxjerr shpirtin,
tane anmiqve jua dredhim shpaten,
per gjithmonë jau kputim qafen.

SHNUMISTËT E FSHATIT TONË

- Shnumistët e fshatit tonë
n'hie t'pemës kur pushojnë,
mitrolozin mirë p'e msojnë,
shoqi shoqit ja shpjegojnë.
- 5 — N'ras se anmiki na sulmon,
t'jemi gati ta qillojmë!
Atdhenë tonë na do ta mrojmë,
me e shkelë kush nuk e lejojmë! —
Thotë fshatari: — Lum e lum,
10 antar jam une në SH.N.U.M,

kur baj qitje, qes me thum; (1)
qes me thum, se jam i ri,
t'tana hert n't'zesë i shti; (2)
syni jem shum' n'terezi,
15 s'ka çka lyp anmiki n'Shqipni! —

37

MATRAPAZI DHE KULAKI

I thotë kulaki matrapazit:
— Hajde të kjajmë një farë hallit,
se ungjë na u ka zhaba e barkit,
barki nisi me u voglue
5 tremdhetë vjet si kanë kalue,
si Shqipnia asht çlirue,
dallaverja ma s'po lue,
s'po mujm' popullin me e mashtrue,
se Partia e ka skjarue;
10 kuku për ty e medet për mue,
na kshtu s'mujmë për me jetue,
nji plan tjetër për me hartue,
diversantave ne me u shkruë...
— Mos derzi, ashtu qysh thue?
15 Se jam plak e jam qorrue,
nuk shoh natën me udhëtue.
Diversantave na me u shkruë,
në kufi për me kalue,
boma e armë kha me na prue.
20 Me ecë ditën e me ecë natën,
na gje e zeza si Hamit Matjanin
Ish Hamiti njeri me pikë,
ba ka kurs në Amerikë;
paska hipë në parashytë,
25 u tha shokve mos me u tutë,
mos u tutni e bani gajret,
n'parashytë kenka lezet,
po s'po dimë ku po na qet?!

1) Qëlloj drejtë

2) I shtie predhat brënda rrethit të zi.

30 Zenel Shehi të madhe briti:
 — O Hamit, na zu rreziki,
 parashyta ne na filki
 tash na kapi sigurimi,
 pa ra mirë në tokë të zotit,
 tash na dënon drejtësia e popullit
 35 pa pikë mëshirë pa fien e zorit.
 Qaj Hamiti në kamë asht çue,
 çekulinin e ka kërkue
 me Trumanin me bisedue,
 diversantat me i lajmrue:
 — Mos vinë ktej, me u gabue,
 40 se i gja e zeza si gjet mue.

38

QESIN GURIN E FSHEHIN DORËN

Amerikës ja lshofsha morden
 si e ngatrollojti te gjithë boten,
 e qet gurin e e fsheh doren;
 nuk lanë ven për pa i fut hunt;
 5 per ket gja nuk kam marak,
 se ku i kanë shti, kanë dalë me gjak.
 Xhon Kenedi i Amerikës,
 bashkë me Pavlin e Greqisë
 e me Titon e Jugosllavisë
 10 nji plan t'pafryt e patën nisë:
 «në tri pjesë me e nda Shqipërinë.»
 Kanë ba planin pa hanxhinë!
 Gjenerali i flotës s'detit, (1)
 me kryetarin e komitetit,
 15 u koftë haram buka e shtetit,
 trathiti t'madhe i banë miletit,
 s'i banë popllit, po i kanë ba vetit.

1) Ban aluzion te Teme Sejko.

20 Vinë dallaret e Kenedit,
 minat me ja vu pushtetit;
 por pushtetit t'vegjelisë,
 s'i bajnë gja dinart e Tits,
 as dallart e Amerikës,
 se udhëheq dora e Partisë.
 Avdyl Resuli ⁽¹⁾ i pip kamishit,
 ish tradhtar i tridhetedyshit;
 vesh e muer gjith Evropa,
 30 ni xhys leki ja bani koka.
 Teme Sejka n'hie t'fthonit,
 po i bje ziles s'telefonit,
 «t'falë me shnet po i ban Koçit: ⁽²⁾
 — Kam njëkë rrugen e Panajotit, ⁽³⁾
 35 me ja shkelë gjakin dishmorit
 edhe shkollat me ja prishë malsorit,
 me ja marrë fabrikat puntorit.
 Por ky popull në Shqipni,
 40 një dhuratë ma shtini n'gji,
 n' «kamp t'pushimit» m'çoi te ti,
 n' «kamp t'pushimit» me t'vërtetë,
 ku atje pushoj për jetë.
 Flet rapsodi n'hie t'blinit,
 një fjalë ja thotë gjithë imperializmit:
 45 — S'jem Shqipnia e shtatë prillit,
 s'jem' të Zogit, as të fashizmit,
 s'jem' milicat e Musolinit,
 të dollarit e të sterlinit,
 po jetojmë n'brigje t'Adriatikit,
 50 mbroje e kampit t'socjalizmit.
 Kush t'guxoj me na prekë kufinin,
 me duert tona ja nxjerrim shpirtin.
 Rrnoftë Partija sa malet me borë,
 me Komitetin e saj Qendror
 55 e me n'krye shokun tonë,
 Enver Hoxhën zemerluanin,

2) Pjestar i grupit të Teme Sejkos.

1) Koçi Xoxe

2) Panajot Plaku.

që 'izet vjet luen timonin,
sallde një herë s'e len binarin,
mren binarve te marksizmit,
ja thejmë hunt imperjalizmit.

AMERIKË ME INGLITERË

Amerikë me Ingliterë
mbet si huti në jezerë,
puna e tyne e pavlerë,
marrin Titon për bedel,
5 për me e çue në Kongobel. (1)
Kam pa Titon si â ma mirë,
me një ngjyrë e me dy ftyrë,
dje «ka kanë me socjalizmin,»
edhe sot me imperializmin.
10 Ka pasë thanë një fjalë plaki:
— Burri s'lidhet kurr për laki,
e lidhë fjala e jo litari.
Po shkon Titua prej Jugosllavisë,
larg prej popujve të Azisë,
15 me u kallxue punën e trathtisë.
Amerika, si kurrkush,
hipë në kumull, e kërkon rrush!
Ajzenhaueri çka po flet?
Me englez po merret vesh,
20 bashkë me ta me ba një vepër:
Me i ngjitë dhamët ujkit t'vjetër,
ujkit vjetër me i 'nue dhamë
e me e lshue mi Ballkan.
Kush t'guxojë me e prek shqiptarin,
25 t'shkojnë e t'pvetin italianin,
si ja muer dreqi jorganin.

1) Kongua belge. Rapsodi aludon për udhëtimin famkeq që bëri J. B. Tito në Afrikë, Azi, me misjon për të penguar hovin revolucionar të lëvizjes N. Çlirimtare në këto vende.

30

Kush t'guxojë t'prek' t'madhen Kinë
 t'shkojë e t'pveti Xhaponinë.
 Flet shqiptari trim besnik,
 lumte na për Kinën mik,
 si me vepra mron socjalizmin,
 tuj luftue imperjalizmin
 demaskon revizionizmin
 e përpara çon njerzimin.

40

PAQE TË KËRKOJMË DRITN' E BUKUR TË TOKËS

5

Kushtrimi i madh si ka lshue populli shqiptar,
 sot i bajmë thirrje të gjithë botës marë,
 t'zive e t'bardhve vllazn e proletarë,
 të ngrihemi me zanë tonë të fortë,
 paqen ta kërkojmë, si gjanë ma t'shtrejtë në
 botë!

16

Paqa asht për ne dhe ata do t'a fitojmë,
 lmoshë nga imperialistat kurr ne nuk kërkojmë!
 Trathtart e Londrës, t'Amerikës apo t'Bonit,
 paqen kërcnojnë me bumet e automit.
 Shikoni gjakpirsa, veniani gishtin kokës,
 se paqen e mrojnë sot gjithë popujt e botës;
 puntori do paqe dhe z'di se shka asht friga,
 aj s'lejon flagë t'i digjet fabrika!

15

Ujku, nu' do paqe, se aj bahet më dysh,
 goja i jet thatë, dhe barku pa mish.
 Nanat e gjithë botës ngrihen si vetima,
 paqen kërkojnë, fmi mos ketë jetima.
 Neve jem' luftarë, natyra na fali,
 edhe luftës kurr s'i tutet shqiptari!

20

Neve mbrojmë paqen se kshtu na e mson Partija,
 se të gjitha t'drejtat sot i gzon Shqipnija.
 Ngrehniu pra, t'gjithë popujt e botës,
 paqen t'kërkojmë, dritn' e bukur t'tokës!

50

ÇIKA E PLAKA ÇKA KANË THANË

Çika e plaka çka kanë thanë:
— Rrnoftë Partija, e jona nanë,
qi e skjaroi popllin t'tanë!

- 5 Formoi çeta partizane,
në qytete dhe në male;
zhduku Italjen e Gjerman,
klysht e tyne kah janë kanë,
lirinë poplli e ka marrë,
të drejta grues i ka dhanë,
10 ku t'doj burrin për me marrë.
T'marri burrin ku t'doj vetë,
n'daç katund, n'daç qytet,
me çue jetën me lezet. —
- 15 U çue plaka nji fjalë pe e flet,
ban për veti: «Haj medet!»
... Mjera unë kur jam fijue,
Zogi mret ka pa' qillue;
atherë kur qe Zogi mret,
20 mue m'dha baba e nana e shkretë;
shumë kanë marrë pare, ryshfet,
napulona shtatë e tetë,
dhen e dhi der m'pesmëdhetë;
mue hiç nuk më kanë pvetë;
25 burri em, plak i keq,
plak qyqari ka qillue,
ditë e natë më ka ngujue,
s'muj me thanë se nuk e due,
se kanë me m'gri me m'coptue;
30 kan' me m'ba copa e grima.
Rrnoft Partia, nana e jonë,
qi e zhduki ket zakon!

JA KU PO VINË T'RIT E MALISË

- Ndigjoni ç'a ka ndodhë sivjet,
 nuk ka qenë qe dymi vjet:
 — Gjithë fshatrat janë mbledh n'qytet!(1)
- 5 Kqyri, kqyri shkojnë me radhë,
 kur po vinë tanë parë-parë,
 sikur lumi vjen me valë,
 instrumentistë e kangatarë,
 fyellaxhi edhe kcimtarë.
- 10 Ja, ku po vinë t'rit' e Malsisë,
 si vetima si i bjen pyllsë,
 pej Shkelzeni (2), n'rranza t'Grisë, (3)
 vin pej Tplani (4), pej Dragobisë, (5)
 mirë po i bien çitelisë!
- 15 Na vinë çikat me pshtjellakë t'gjanë,
 kcim t'bukur po na bajnë,
 kur na dalin para tupanit,
 bash, po, si pllumat e paqit. —

DIMNI

- Po vjen dimni në dhetor
 vjen me shi, e vjen me borë,
 çonu, çonu, o malsorë,
 ju malsorë si rrini n'malsi
- 5 dushk e dru çoni në shpi,
 dhe silazhin per bakti,
 se vjen dimni, koft' i zi,
 vjen me bor' e vjen me shi.
 Kshtu vjen dimni kasap me thika,

1) Bëhet fjalë për festivalin folkloristik të rrethit B. Curri më 1959.

2, 3, 4, 5) zona të rrethit B. Curri.

- 10 çka â mi tokë i dahet rrita,
ngatet nata e shkurtohet dita
e bjen borë der n'gjysë të ahit,
bertet lopa pej n'derë t'ahrit,
po i ba za kti kryetarit:
- 15 — S'e ka mushë kulln e silazhit,
me m'ushqye të tan dimnin,
në prenverë t'kesh kthye shpërblimin,
t'mushi shekën e ta maj viçin!
Po bisedon lopa me dhi:
- 20 — N'qafë na pastë kjo kryesi,
dushk as sanë nuk na kanë shti,
rodi i mishit s'ka metë në bri,
duket mushknija si n'radioskopi,
katerdhetë ditë t'arbainit
- 25 qindron plaki n'buzë të hinit,
arbaini kaloi derën,
plaki zu dredhi musteqen,
i thotë dimnit: — Ma more t'keqen!
se edhe i herë po e gzojmë pranverën;
- 30 del pranvera në behar,
mushet mali dushk e bar,
dirgjet bujki e puno' n'arë,
shkon bujkesha e i qet farë,
atherë dardha lulon,
- 35 bylbyli kënon,
qingji ladron,
delmja blegron.

BORË KA RA A BA KJAMET

Gazet coi haki siviet. (1)
borë ka ra, â ba kiamet;
me i pasë plaki niqin vjet,

1) Këtë këngë rapsodi e ka ngritur për dëborën që ra në dimnin e vitit 1954-55.

5 s'e ma men tanë ket gazep.
 S'e ma men plaki, as baxhia,
 s'e përmen as historia,
 ka ra bora, a mlue shpia,
 britshin edhe e britke dhia,
 fort ka vujtë nuse e baxhia,
 10 na i mloi bora kroje e via,
 kem' çkri borë nëpër kusia,
 me pi gjaja dhe robnia.
 Fort kanë vujtë çobanija!
 Fort kanë vujtë çobât e zi,
 15 kuj i qiloi tuba me dhi,
 tre muj dit n'mal s'i ka shiti;
 për tre muj n'mal s'i ka lshue,
 s'e di dushkin ⁽¹⁾ ku ja ka 'nue,
 pa e pasë busllën me u orentue,
 20 se të tana otergjet na i kanë rrxue.
 Borë ka ra për me u merue,
 nanë javë ditë për pa pushue,
 nanë herë shpijat i kem' çplue. ⁽²⁾
 Shpeshherë rasti ka takue,
 25 te mullini s'un jem' shkue,
 tri dit bukë s'kena kerkue ⁽³⁾,
 n'kokrra drithi kem' jetue.
 N'gjys të lisit bora ka shkue;
 rreth i Currit, rreth malor,
 30 ranë sivjet nizet pllamë borë.
 Shpejt pushteti popullor,
 me ballon na furnizon.
 Rrnoftë piloti i Shqipnisë,
 me udhzime t'mira t'Partisë,
 35 ndihmë i çoka fshatarsisë.
 Kur ka ra n'luk të Malsisë
 vu ja ka synin turbisë,
 e gjet grykën e Dragobisë,

1) Mullarët me gjethe dushku.

2) Zbuluar.

3) ve në gojë, shijoj; këtu ngrënë.

40 ushqim t'mirë i soll robnisë, (1)
krune t'gryjta i soll bagtisë.
Vjen balloni rreth kufinit,
ja gzo' zemrën gjithë njerzimit,
aeroplani përmi borë,
45 parashutat kur po i lshon,
katunart te tanë po i zgon.
Parashuta mjedis oborrit,
ja gzoi zemrën gjithë puntorit!
T'kish ra borë qeshtu n'koh t'Zogit,
kish marue gjysa e popllit.
50 Kur â kanë Zogi n'Tiranë,
me sy s'pamë maqina as ballonë.
Aeroplani bardh si bora,
kaloi male, kaloi kodra,
rrnoftë Partia Enver Hoxha,
55 po e hjek t'kecen si me e hjekë dora,
i shpëtoi gjithë zonat tona.

45

PËRSHËNDETJE PIONIERËVE

Mirsevini, t'dashtun fëmij,
t'veshë, t'mathë për bukuri,
shif si u rrit nana Parti,
ju ma gzo'fshi Vitin e Ri!
5 Ju po rriti si lula n'mollë,
notën dhetë (2) merrni në shkollë.
Në Shqipninë tonë sot ka dalë vera,
do dilni doktorë. teknik, inxhiniera,
msues t'mirë, trima oficera.
10 Mirrni përshëndetjet e mia pra, o fmi,
e ma gzo'fshi Vitin e Ri.
me popullin shqiptar e nanën Parti!

1) Për t'u ardhë në ndihmë zonave të izoluara nga dëborra me vendim të qeverisë u dërguan me aeroplan ndihma, si ushqime, medikamente etj.

2) Notën më të mirë

✦ **LENINIT**

- Me njizet e dy të prillit
u plotsuen nandhetë vjet,
si leu shpresa e njerzimit,
leu njeriu i vërtetë.
- 5 Leu Lenini, shpresë e gjallë,
per puntorë e katunarë,
paska lindë si yll sabahit
baba i gjithë proletariatit.
- 10 Kshtu malsori po ju flet:
— Jam shqiptar analfabet,—
S'e di mirë fjala ku m'vret,
për një gja shpirti më heq:
— Me Leninin me u marrë vesh,
me i kallxue xha Leninit,
15 për sukseset e socjalizmit,
për disfatën e imperjalizmit,
pata Leninit me i diftue
rrugën tande e kem' vazhdue. . .
- 20 O Lenin, o i vërtetë,
ti je i gjallë e nuk ke dekë,
për ty flet sot bota marë,
të ka n'zemër çdo shqiptar,
sikur valt si i ka Valbona,
gjithmonë rri ne zemrat tona!

DYZETVJETORI I USHTRISË SOVJETIKE

- T'ishna pllum me fluturue,
fluturim në Moskë me shkue,
në Kremlin për me pushue,
n'ushtrinë sovjete m'u takue,
5 fest' e madhe u ka qillue:
Dyzet vjet si asht formue.

Kur gjithë bota ish n'errsinë
 sovjetikt kishin Partinë,
 menjherë ngritën ushtrinë,
 10 e përmysen borgjezinë,
 fituan dritën e lirinë;
 n'linje t'largta te Evropës,
 socialist një e gjashta e botës.
 Disa kohë kishin kalue,
 15 kur Hitleri n'kam a çue
 luftën e dytë e ka fillue,
 tan Evropën ka sulmue:
 — Shpija djegë, fabrika çkatrrue. —
 Ju rrit menja Hitlerit t'zi
 20 Marrë ka top avjon zingli,
 shumë armata me ushtri,
 sovjetikt i paska msy,
 me jau marrë t'amlen liri,
 Ushtrinë e kuqe për me e gri.
 25 N'kamë a çue Josif Stalini,
 Ushtrisë t'kuqe para i prini,
 e dhezi llullen, dredhi musteqen,
 i thotë Hitlerit: — Ti, na marsh t'keqen!
 30 po i ke shti brinat në luan,
 ushtart' e kuq para i kam
 dhe s'e lshoj pa t'ba tufan. —
 Ushtriya e kuqe ka sulmue,
 boshti i parë u çkatrrue, (1)
 35 krejt Ballkani u çlirue,
 njimdhetë miljon n'Berlin kanë pushue.

1) Boshti Romë — Berlin — Tokio

NJI ASHT KINA DHE SHQIPNIA

Lum e lum për ty Shqipni,
 kush përpara asht tue pri,
 Enveri, nana-Parti.
 Partia jonë zemër luane,
 5 prinë në mjegull e tufane,
 timonjere në oqeane.
 Pse shqiptarët rrinë serbez,
 s'i trem serb, as malazez,
 s'i trem greki si çerkez,
 10 as taljani pupël - këndez,
 kemi mik popullin kinez.
 Gjimon deti i Adriatikit,
 janë vaporret e Çin-Ma-Çinit.
 Pse ushton porti i Durrsit?
 15 — Nga vaporat e Mao-Ce-Dunit,
 që po bjenë tonat e grunit,
 grunë e miser për Shqipni,
 bjen traktora për bujqësi.
 Mao-Ce-Duni tha një fjalë:
 20 Kush e prekë popullin shqiptarë,
 ka me e djegë flak' e barutit,
 kanë me korrë breshnitë e plumbit,
 se ka prek Kinën e Mao-Ce-Dunit!
 Plastë tradhtari, plastë anmiki,
 25 si kujtoj Shqipninë e fiki,
 me bllokadë ekonomike,
 me shantazhe, presione frike.
 Por s'frigohet jo, Shqipnia,
 se në ballë na prinë Partia,
 30 udhëheqë popullin përdore,
 për çdo ditë korren fitore,
 për çdo ditë një knetë u tha,
 për çdo ditë një shkollë u ba,
 për çdo javë një kombinat,

35 për çdo orë nga një pallat!
O Enver, sokol me fletë,
o marksisti i vërtetë,
i pavdekshëm ke me mbetë,
me Shqipninë zemërçelik,
40 e me Kinën e madhe mik,
që na prunë kaq lavdi,
e lulzove këtë Shqipni!
O Parti, o nana jonë,
ty të paçim përgjithmonë!
45 ti na prin e na mëson,
ti na rrit, na edukon,
nga rreziqet na shpëton,
në dorë të Trockizmit s'na lëshon.
Ty Parti, zemrën ta falim,
50 të falim jetën, të falim djalin,
të falim djersën, të falim gjakin,
por të gjallë s'e lëshojmë prakin!
Ne të parët na kanë thanë:
Këtu hasmin mos me e lanë,
55 marre e turp ne mos me hiekë,
për atdhe të tanë me vdekë!
Në kto troje ane mbanë,
na drejton Partia nanë,
pararoja në Tiranë.
60 Kina «e vogël» miku jonë,
nuk asht shumë. shtatqin milionë,
le të rrojë për jetë miqsi
një asht Kina dhe Shqipnia!

VIZITA E DELEGACIONIT KINEZ NË SHQIPËNI

Pvetin krajlat e mbretëria,
pvet Afrika e Azia,
Amerik', Australia:

— Zo' ku janë Çu En, Çen Jia? (1)
 5 — N'atdhe t'lrirë kah Shqipnia.
 Ka ra dielli i vertetë,
 po zbrit tokë e po zbrit det,
 • nji mik të ri Shqipnia pret,
 mik i mir' e dajamane,
 10 burr i shtetit Kinës Madhe.
 Do t'i bajmë muhabet,
 siç e kanë shqiptart adet:
 do ja shtrojmë sofrën bujare,
 buk' e kryp' e zemër shqiptare.
 15 Shqipnia jonë nji vend me famë,
 sot bajnë valle e sot bajnë kangë.
 Kta trockistat kanë marrë nam,
 atje ka vaj edhe gjam,
 u rresht toka nën kamë;
 20 nën kamë toka po u rrshet,
 kshtu u tha shoku Mehmet.
 — O trockista, kofshi mallkue,
 me imperializmin ini bashkue,
 kini dalë Kinën me frenue,
 25 atomin me ja ndalue.
 Po s'ndalet zogu pa fluturue,
 po s'ndalet lumi pa udhëtue,
 s'ndalet dielli pa rrezue,
 s'ndalet toka pa u rrutullue,
 30 s'ndalet Kina pa marshue.
 Çu En Lai a çue n'kamë,
 don me hipë në aeroplan.
 — Lamtumirë, na ka thanë.
 Tanë Shqipnia a çue në kamë.
 35 — Udha e marë, tek i kanë thanë.
 Mik me Kinën jem për jetë,
 n'rrugë t'marksizmit të vërtetë.

1) Çu En Lai, kryetar i Kshillit të Shtetit të Kinës dhe Çen Ji, ministër i jashtëm, që vizituan vendin tonë në ditët e para të janarit 1964.

BURIMET E LËNDEËS

- I Kënga nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 12, 16, 17, 18, 19, 20, 24, 27, 28, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 44, 46, 47, (mbledhur nga Qemal Haxhihasani).
- II Kënga nr. 13, 25, 32, 39, 43, 45, 48 (mbledhur nga Arsen Mustaqi).
- III Kënga nr. 7, 10, 11, 26, 33 (mbledhur nga Simon Gjoni).
- IV Kënga nr. 9, 14, 15, 30, 31, 49 (dërguar nga autori).
- V Kënga nr. 21, 22, 23, 29 (marrë nga vëllimi Për Partinë Shqipe mali).

NJERËZ, NGJARJE, VËNDE

ABDYL RESULI — agjent i spiunazhit grek, armik i be-tuar i Republikës popullore të Shqipërisë. pjes-tar i grupit tradhëtar të Teme Sejkos; dënuar nga Pushteti Popullor.

BAJRAM CURRI — hero i popullit, një nga figurat më të mëdha patriotike të maleve tona të Veriut; luftëtar i pamposhur për një Shqipëri të lirë e demokratike; u vra në Dragobi më 29 mars 1925 nga agjentët e Ahmet Zogut.

BAGAJ — katund i Malësisë së Gjakovës prej nga është marrë uji i një kanali vaditës, i cili ujit tokat pjellore të Cërnicës.

BEK SADIKU. — Nga Krasniqja, luftëtar dhe trim i rallë, tregoi zotësi të paparë në luftë kundër Maxhar Pashës.

BINAK ALIA — udhëheqës i malsorve të Krasniqes në luftë kundër Maxhar Pashës.

BJESHKA E GURIT — Bjeshkët e namuna në Alpet e Veriut.

BTYÇI — Krahinë në Malësinë e Veriut, në lindje të Qafës së Luzhës në rrethin Bajram Curri.

BUDO ISUFI — hero i punës socialiste. traktorist që ka punuar për çeljen e tokave të Cërnicës (shih këtë fjalë).

CËRRNICA — ish zonë pyjore në rrethin Bajram Curri, ku pas çlirimit u hapën toka të reja dhe u bë një zonë bujqësore e rëndësishme në rrethin e Tropojës. Këtu janë vendosur shumë familje të shpërngulura nga Malësia e Nikaj — Merturit.

ÇIN-MA-ÇINI — Kina, në të folmen popullore.

ÇUKA E PAQËS — me këtë emër u pagëzua pas çlirimit Maja e Hekurave, një nga majat më të larta të Alpeve tona të Veriut.

DEZDARI — kodër në katundin Bunjan, ku mbaron Cërnica (rrethi Bajram Curri), përmëndur për luftimet e ashpra kundër ushtrive turke me Maxhar Pashën në krye.

DRAGOBIA — luginë në Alpet e Veriut midis maleve Kollata, Malit të Gjarpërit dhe Majës së Hekurave, ku është vendosur katundi Dragobi.

FANGU — katund i Krasniqes, në rrethin Bajram Curri, ku më 17 shkurt 1944, u bënë përpjekje ndërmjet gjermanëve që hynë nga Gjakova për të shtruar Tropojën dhe çetat partizane që vepronin në këto anë.

FUSHA E TORVIOLLIT — në katundin Bulqizë rrethi Peshkopi, e përmëndur për luftimet e zhvilluara Midis turqëve dhe shqiptarëve me në krye Gjergj Kastriotin, Skënderbeun.

GASHI — krahinë (fis) në rrëzë të Malit të Shkëlzenit, në pjesën lindore të luginës së Valbonës që përfshin katundet: Kovac, Luzhë, Babinë, Kërnajë, Hasaj etj. në rrethin Bajram Curri.

GURI I KUQ — vënd strategjik në krahinën e Dukagjinit.

- GRIA** — katund i rrethit Bajram Curri, kufi me Bunjan.
- GRYKA E DRAGOBISË** — luginë midis maleve Shkëlzen dhe Majës së Hekurave, nëpër të cilën rrjedh lumi Valbona, e përmëndur për qëndresën e Bajram Currit me 29 Mars 1925.
- HAMIT MATJANI** — kriminel, agjent i spiunazhit grek i kapur dhe i dënuar nga organet e pushtetit popullor të Republikës Popullore të Shqipërisë, për krimet e kryera.
- KAMI** — katund në rrethin Bajram Curri, qendër me rëndësi për rezervat e kromiteve.
- KARDELI (EDUARD)** — teoricien revizionist jugosllav, armik i betuar i vëndit tonë, bashkëautor i shumë komplotëve të thurura kundra Republikës Popullore të Shqipërisë dhe P.P.SH.
- KONGOBEL (KONGUA BELGE)** — shtet i pavarur n' Afrikë; ish koloni e Belgjikës që u bë vatër e intrigave dhe komplotëve të reaksionit ndërko-mbëtar kundër popullit kongolez.
- KOLKURTI** — ara dhe livadhe në mbarim të katundit Bunjan në rrethin Bajram Curri.
- KOLGECAJ** — katundi ku u ngrit qendra administrative e rrethit Bajram Curri.
- KULLAT E FANGIT** — kulla në lagjen Fang të katundit Bunjan, ku u zhvilluan luftime të përgjakshme midis malsorëve trima dhe hordhive turke me Maxhar Pashën në krye.
- KUSHETICA** — bejshkë në jugë-perëndim të majës së Dobërdolit në Alpet e Veriut.

KRASNIQJA — krahinë (fis) në rrethin Bajram Curri, në anën e djathtë të lumit Valbona, në rrëzë të maleve Maja e Hekurave dhe Korja e Merturit që përfshin katundet: Bunjan, Ndojan, Markaj, Geghysen, Selimaj etj.

MAJA E GJUROVICËS — majë mali në Alpet e Veriut.

MAJA E TRINGELLIMËS — majë mali në mes të Pojanës e Radeshës në Alpet veri-lindore.

MARKAJ — katund në veri të qytetit Bajram Curri, vendlindja e rapsodit *Sokol Arifi*.

MAXHAR PASHA — komandant i ushtrisë turke, që qe dërguar kundër Malësisë së Veriut e cila nuk pranonte t'u nënshtrohej vendimeve të Kongresit të Berlinit; malësorët trima e vranë Maxhar Pashën; i prenë kokën, ia vunë në një hu, dhe me të demonstruan nëpër rrugë, duke shfryrë në këtë mënyrë urrejtjen e tyre kundër Turqisë.

MIC SOKOLI — nga katundi Bunjan i Krasniqes, një nga udhëheqësit më të shquar të forcave të armatosura të Lidhjes së Prizrenit, që u ndesh me ushtrinë turke në prill të vitit 1881.

PANAJOT PLAKU — agjent i regjur i revizionistëve jugosllavë, renegat, armik i betuar i Pushtetit Popullor.

PAVLI — mbret i Greqisë, autor i shumë komplotëve të kurdisura kundër vëndit tonë, në bashkëpunim me revizionistët jugosllavë dhe imperialistët Anglo-Amerikanë.

Qafa e Çeremit — qafë në kufi me Jugosllavinë, pranë malit të Kallatës e Majës së Gatë në Alpet verilindore.

Qafa e Dobërdolit — qafë në Alpet verilindore, që lidh bjeshkën e Dobërdolit e të Sulbicës.

Qafa e Kobiles — qaf mali në Alpet e Veriut.

Qafa e Luzhës — qafë në rrugën automobilistike Shkodër-Bajram Curri, që lidh Pacin me Luzhën; quhet edhe Qafa e Gashit.

Qafa e Morinës — qafë afër Tropojës, midis Majës së Dhive dhe Shkëlzenit, që lidh Malësinë e Gjakovës me Kosovën.

Qerreti — katund në rrethin e Pukës.

Ram Sadrija — nga katundi Dragobi, rrethi Bajram Curri. Efektiv i forcave të mbrojtjes së kufirit, ra heroikisht në kufi në përpjekje me bandat e diversantëve që vinin nga Jugosllavia.

Rustem Zeqiri — malësor nga Krasniqja, i cili tregoi trimëri të rallë në luftë kundër Maxhar Pashës.

Sadri Isufi — nga katundi Dragobi i rrethit Tropojë, shok armësh i Bajram Currit; baba i dëshmorit Ram Sadrija.

Sali Mani — nga Krasniqja, rreth i Tropojës; shok armësh dhe bashkëpuntor i Bajram Currit, (i ati i dëshmorit të Luftës Nacional Çlirimtare Jah Salihit).

Seci — lagje e katundit Markaj (Bajram Curri).

SHKAMI DIZDARIT — buzë lumit Valbona në katundin Bunjan, ku u zhvilluan luftime të ashpëra kundër hordhive të Maxhar Pashës, me malsorët trima të Gashit e të Krasniqes.

SHKALLA E MAGJYPIT — shkallë natyrore në katundin Gri rrethi Bajram Curri.

SHKËLZEN — një nga majat më të larta të Alpeve shqiptare në rrethin Bajram Curri.

TEME SEJKO — agjent i spiunazhit grek e jugosllav; i cili më 1960, në bashkëpunim me Flotën e VI-të Amerikane të Mesdheut, organizoi komplot për rrëzimin e Pushtetit Popullor, dënuar nga organet e drejtësisë të R. P. të Shqipërisë.

TPLANI — Katund në rrethin Bajram Curri në juglindje të tij, në anën e majtë të Lumit Valbona.

VAJZA E KASTRATIT — (**BAJZA**) — katund në rrethin e Shkodrës.

ZENEL SADIKU — agjent i zbulimit grek, kriminel, kapur e dënuar nga organet e Pushtetit Popullor të R. P. të Shqipërisë.

FJALORTH

- aferim** *ndf. (t.)* të lumtë.
adet-i *em. (t.)* zakon.
arbain-i *em.* 40 ditët më të ftohta të dimrit, palca, nyja e dimrit.
avlli-a *ef.* oborr, muri që rrethon një shtëpi a një kopësht.
bedel-i *em. (t.)* zëvendës, shërbëtor.
bojli-a *ef.* qershi.
bung-u *em.* lloj dushku 12-30 m. i lartë me lëkurë t'errët.
burxhi-ja — **burxhi** — *ef. (t.)* zëri i flamurtarit, udhëheqësit; tellalli.
cung-u (ose *sung-i*); *em.* pjesa e një lisi të prerë që mbetet në dhe.
çerkez-i *mb.* i keqi; i ligu.
çipçi-u (dhe *çipçia*) *em. (t.)* bujk; ai që punonte tokën e një pronari.
dajamane *mb. (t.)* i zgjedhur.
danam *ft. (t.)* baj danam; bëj festë të madhe, festë publike.
dangë-a *ef.* njollë, damkë.
dind (u) *fint.;* u ngritën në këmbë përa luftë.
dugajë-a *ef. (t.)* dyqan.
exhel-i *em. (t.)* vdekje e paracaktuar nga zoti.
fukara-ja *ef. (t.)* i varfër, njeri që s'ka asgjë.
gazep-i *em. (t.)* fatkeqsi, vuajtje.
goxhuf-i *em.* xhaketë.
gradar-i *em.* nënoficer, ose oficer.
hajgare *fr.* bëj hajgare; e katandisë tietrin në një gjëndje që të qeshë bota me të, të tallet.
harasan-i *em.* llaç.
jezer-i *em. (t.)* mjegullë.
kamish-i *em. (t.)* një lloj çibuku.
kanxh-i *em.* këndezi.

kraji-i *em. (sll.)* mbret.
kraji-a *ef. (sll.)* mbretëri.
miledinat *efsh.* meloditë; këtu: këngët.
ngujohem *ft.* mbyllem, rrethohem.
ortek-u *em.* avalansh me dëborë.
ordi-a *ef. (t.)* ushtria.
pojat-a *ef.* kasolle.
rip-a (*rripë*) *ef.* tokë e përpjetë, vënd i varur, tokë e
varur, shpat.
rriptë *ndf.* pjerrët, që nuk futet asnjë pikë brënda.
singi-a *ef. (t.)* bajonetë.
stërvinë-a *ef.* ngordhësirë.
stom-i *em.* breg, vetull që ndan arat prej njera tjetrës.
sukë-a *ef.* kodër e ulët, kodrinë.
shekë-a *ef.* kapuç, ku mbahet bylmeti.
tagan-i (*jatagan*) *em.* shpatë.
tupan-i *em.* daulle.
turbi-ja *ef.* dylbi.
t'tharm-i *em.* maja, fara, ranxa.
urdi-a *ef.* ushtri.
vezulloy *fint.* shndris.
vnoj *ft.* vendos.
xhihan-i *em. (t.)* populli.
zingërli, *me zingërli* me vrull si shigjetë (duke fluturuar).

TRYEZA E LËNDËS

Faqe

1) Lufta e Krasniqes kundër Pashë Maxharit	7
2) Mic Sokoli n'dy tagana	8
3) Bajram Curri n'shpinë t'atkisë	10
4) Më shtatë prill kur doli zani	11
5) E ç'janë këto pushkë që po kërcasin	12
6) Diell i bukur i ra Malsisë	12
7) O Parti o nana jonë	14
8) Liri e dritë na dha Partia	15
9) Lavdi thurri Partisë nanë	17
10) Trembëdhjetëvjetori çlirimit	18
11) Rroftë Partia e Pushteti	20
12) Kongresit të katërt të P.P.SH.	21
13) Lum po ban poplli Shqipnisë	22
14) Dragobisë	23
15) Pesëdhjetë vjetori	24
16) Ndërtojmë socializmin, lulëzojmë Shqipërinë	25
17) Votimet e 3 Qershorit 1962	26
18) Lum për ty Malsia ime	27
19) Ja pra shokë Malsia ime	28
20) Ç'ka Malsia tuj gjimue	29
21) Kur tinglloj zani Partisë	31
22) Kërcet mina bahet jezer	32
23) N'Çukë të Paqes n'Shkelzen t'Gashit	33
24) Hidroçentrali «Karl Marks»	33
25) Enver Hoxha	35
26) Republikës	36
27) Rrofsh sa malet i shtrenjti atdhe	36
28) Atdhe i shtrenjtë, atdhe i lirë	37
29) Në qoshe të Pukës n'atë Qerret	37
30) Trimmeshë me fletë gjithmonë u tregove	38
31) Njizet vjetori i Ushtrisë	39
32) Ram Sadria	40
33) Kanga e pesë ushtarve	42
34) Nuk a koha t'rrimë duer kryq	44
35) Gjithmon anmikit ktheja pushkën	45
36) Shnumistët e fshatit tonë	45
37) Matrapazi dhe kulaku	46
38) Qesin gurin e fshehin dorën	47

39) Amerika me Ingliterë	49
40) Paqe të kërkojmë dritr' e bukur të tokës	50
41) Çika e plaku ç'ka kanë thanë	51
42) Ja ku po vinë t'rit e Malsisë	52
43) Dimni	52
44) Borë ka ra a ba kjamet	53
45) Përshëndetje pionierëve	55
46) Leninit	56
47) Dyzet vjetori i Ushtrisë Sovjetike	56
48) Nji asht Kina dhe Shqipnia	58
49) Vizita e Delegacionit Kinez në Shqipëri	59
BURIMET E LËNDËS	61
NJERËZ, NGJARJE, VËNDE	62
FJALORTHI	68